

OPEN ACCESS

***Corresponding author**Sulaiman Hishyar Mohammed
Sulaiman.mohammed@uod.acRECEIVED :01 /06/2025
ACCEPTED :05/08/ 2025
PUBLISHED :15/10/ 2025

کردهیین ههستدهربرپینی د گوتاریدا "گوتارا سهروک بارزانی دهربارهی رپفراندومی وهکو نمونه"

سلیمان هشیار محمد: پشکا زمانئ کوردی، کولیژا زمانان، زانکویا دهوک، دهوک-ههریما کوردستانی/عیراق
سلیمان اسماعیل رجب: پشکا زمانئ کوردی، کولیژا زمانان، زانکویا دهوک، دهوک-ههریما کوردستانی/عیراق

پوخته

کردهیین ههستدهربرپینی، ئیکه ژ ئهوان کردهیین گرنه، ئهوین دهربرپینی ژ باری دهررونییی ئاخفتنکهری دکهن. ئهف کردهیه رولهکی گرنه د گههاندنا پهیاما ئاخفتنکهریدا دگیرن و ههست و ههلویستی دهررونییی ئاخفتنکهری بهرانهر رویدان و کهسان دیاردکن. ئهف فهکولینه گرنگیی ددهته کردهیین ههستدهربرپینی، وهکو ئامرازهکی سههرکی د پرۆسهیا پهیهوهندیکرنیدا و گرنگییا ئهقان کردهیان د گوتارا سیاسیدا زیدهتر دیار دبیت، ب تایبهتی د دهمین ههستییار و چارهئقیسازدا، ژبهرکو رابههر و کهسایهتیین سیاسی ب ریکا وان ههست و سۆزین خو دیاردکن، پشتهقانییی کۆمدهکن و شهعهتی ددهنه بریار و ههلویستین خو، لهورا ئهف کردهیه پرائیا جارن دبه ئهگهري ههستورورژاندنی. ئارمانجا فهکولینی ئهوه، بو مه دیارببیت چاوا بارزانی د گوتارا خو یا تایبهت ب رپفراندوما کوردستانیقه، دهربرین ژ باری دهررونییی خو کرییه؟ دیسان بوچی و ب چ مههمهکی ئهف جوړه کردهیه بکارهیناينه؟ و چاوا ههولدايه ب ریکا ئهوان کاریگهريیی ل سههر وهرگران دروستبکهته؟ فهکولین ل سههر بهمایین جوړین کردهیین ئاخفتنی ل دویف مودنلا (سیرل و فاندهرقیکن)ی و ب ریبازا (وهسفی، شروقهکاری) هاتیه نهجمادن. داتاین فهکولینی ژ گوتارهکا بارزانی ئهوا دهربارهی رپفراندومی ل پاریزگهها دهوکئ پیشکیشکری هاتیه وهرگرتن و شروقهکرن. دهرئهجماین فهکولینی نیشاندهن، کو د گوتارا ناڤریدا (49) کردهیین ههستدهربرپینی ب شیواز و پلهیین جوړاوجور هاتینه بکارهینان، د ناف ئهقان کردهیاندا، کردهیین: (گازندهکرن، پیاههلدان و سوپاسیکرن) زورترین ریژه بخوئهکرن. ههروهسا شیوازی دهربرینا ئهقان کردهیان پتربیا جارن، ب شیوازی (راستهوخو) و ب پلهیین: (باش و گهلهک باش) یا کاریگهريیی هاتینه پیشکیشکرن، کو ئهفه ستراتیییهتا گوتارییی و مههمین ل پشت گوتاری روون دکته. فهکولین تیشکی دئیخهته سههر گرنگییا شروقهکرنا پراگماتیکییا زمانئ سیاسی بو تیگههشتنا پهیام و ئارمانجین گوتارییی.

وشه سههرهکییهکان:

کردهیین ههستدهربرپینی
شیواز و پلهیین ههستدهربرپینی
گوتارا سیاسی
رپفراندوم
مهسعود بارزانی

About the Journal

Zanco Journal of Humanity Sciences (ZJHS) is an international, multi-disciplinary, peer-reviewed, double-blind and open-access journal that enhances research in all fields of basic and applied sciences through the publication of high-quality articles that describe significant and novel works; and advance knowledge in a diversity of scientific fields. <https://zancojournal.su.edu.krd/index.php/JAHS/about>

پیشہ کی:

- **نافونیشانی فہکولین:** ئەف فہکولین ب نافونیشانی: کردەیین هەستدەربەیین د گوتاریدا "گوتارا سەرۆک بارزانی دەربارە ی پیراندۆمی وەکو نمونە" فەکولینەکا شروۆفەکاری پراگماتیکییە.

- **رێبازا فەکولین:** فەکولین ل سەر بنەمای جۆرین کردەیین هەستدەربەیین، ل دویف مودیل (سیرل و فاندەرئیکن) ی و ب رێبازا (وەسفی- شروۆفەکاری) هاتییە ئەنجامدان. بۆ دیارکرنا رێژەیا سەدی یا هەر کردە و شیواز و پلەیهکی، پەنا بۆ شیوازی ئاماری هاتییە برن و ب رێبا بەرنامی (Excel-2021) هاتییە دەریخستن.

- **کەرەستە و سنووری فەکولین:** د پشکا تیۆریدا، نمونەیین پیددی ژ هزرا نفیسەری هاتییە وەرگرتن و د پشکا پراکتیکیدا، گوتارەکا سەرۆک مەسعود بارزانی ئەوا ل کەرەنەقالی پارێزگەها دەوکی دەربارە ی پیراندۆما سەربخۆبوونا کوردستانی ل ریکەفتی 16ی ئەیلولا سال 2017ی پشکیشکری. بۆ مەرەما پراکتیککرنی، مفا ژئ هاتییە وەرگرتن.

- **گرنگیا فەکولین:** گرنگیا ئەفی فەکولین د ئەوی چەندی دایە، کو هەتا نوکە ل دویف ئاگەهدارییا مە، چ فەکولین ل سەر ئەفی بابەتی نەهاتییە ئەنجامدان و کردەیا هەستدەربەیین ب خۆژی کردەیهکا گرنگە د ناف کردەیین ئاخذتندا ب تاییەتی د پروسەیا پەیوەندیکرندا، چونکی خەلک پتریا جارن ئەفی کردەیی بکاردهین، داکو کاریگەرییا ئاخذتندا ئەوی پتر بیت و بییە ئەگەری: هاندان، رازیکرن، هەستورووژاندنی و... هتد، لەورا کردەیین هەستدەربەیین ئەوین ئەرینی، دەمی ژ لای ئاخذتندەریفە دەینە دەربەیین، ل دویف سروشتی ئەوی پەیوەندییا د ناهەرا ئاخذتندەری و گوهدارییا هە، هیمنی و ئارامیی ل دەف گوهداران پەیدا دکەت و هەندەک جارنژی بۆ مەبەستا نەرینی دەیتە بکارهینان ژ ئەوانژی بۆ مەبەستا هەلخەلەتاندن و توانج... هتد.

- **ئارمانجا فەکولین:** ئارمانجا گشتی یا ئەفی فەکولین، شروۆفەکرنا کردەیین هەستدەربەیین د گوتارا سەرۆک بارزانی، ب مەرەما تیگەهشتنی ژ شیوازی دەربەیینکرنی ژ باری دەروونی. بۆ گەهشتن ب ئەفی ئارمانجا گشتی، فەکولین دئ ل سەر ئەقان ئارمانجین تاییەت کار کەت:

- دیارکرن و پۆلینکرنا ئەو کردە، شیواز و پلەیین هەستدەربەیین بین کو سەرۆک بارزانی د گوتارا خۆدا بکاردهینیت بۆ دەربەیینی ژ باری خۆ ی دەروونی.

- شروۆفەکرنا ئەگەر و مەرەمین ستراتیژی ل پشت بکارهینانا هەر ئیک ژ ئەقان شیوازی هەستدەربەیین و دیارکرنا کاراییا وان و کاریگەرییا وان ل سەر وەرگری.

- هژمارتا ئاماری و دیارکرنا رێژەیا سەدی یا دوبارەبوونا هەر ئیک ژ شیواز و پلەیین دەستنیشانکریین هەستدەربەیین، ب مەرەما زانینا ئەوی چەندی کا کیژ شیواز بەرەلاقتەرە و زیدەتر هاتییە بکارهینان.

پرسیارین فەکولین:

1- کیش کردەیین هەستدەربەیین ژ هەمی کردەیان پتر و کیش ژ هەمیان کیمتر د ناف گوتارین بارزانی هاتییە بکار هینان و بوچی؟

2- هەر کردەیهکا هەستدەربەیین چەند جارن د گوتارا سەرۆک بارزانی هاتییە بکارهینان و رێژەیا هەر ئیکی ژ وان چەندە؟

3- ئایا ل دەمی دەربەیین کردەیین هەستدەربەیین بارزانی، پتر شیوازی راستەخۆ یان نەراستەخۆ بکارهینایە و بوچی؟

4- ئەری ل دەمی دەربەیین کردەیین هەستدەربەیین، بارزانی بۆ کاریگەرییا پەياما خۆ، پتر کیش پلە بکارهینایە؛ (گەلەک باش، باش، نەباش) و بوچی؟

- **پشکین فەکولین:** ئەف فەکولینە، زیدەباری پشەکی و ئەنجامان ژ دوو پشکان پیکدەیت، پشکا ئیک: ب نافونیشانی، ((چەمک و پیناسە و جۆرین کردەیا هەستدەربەیین))، کو تیدا ئامازە ب چەمک و پیناسە و ئەرک و جۆرین و شیواز و پلەیین ئەوی و پەیوەندییا ئەوی ب گوتاریفە هاتییەکرن. پشکا دووی: ب نافونیشانی، ((کردەیین هەستدەربەیین د گوتاریدا "گوتارا سەرۆک بارزانی دەربارە ی پیراندۆمی وەکو نمونە"))، کو تیدا (کرده و شیواز و پلە)یین کردەیا هەستدەربەیین د

گوتاریدا هاتینه دستنیشانکرن و پاشان چند جار بکارهینانا و ریژهیا سهدی یا هر ئیک ژ ئەفان، د خشته و چارتین تاییه‌تا هاتینه دیارکرن.

1 پشکا ئیک: چه‌ک و پیناسه و جۆرین کردهیا هه‌ستده‌برپینی:- 1-1 چه‌مکی کردهیا هه‌ستده‌برپینی- Expressive speech acts

هه‌ستده‌برپین ئیک ژ ئەوان کردهیین ئاخفتنی بین به‌ربه‌لاقی، ئەوین ده‌برپینی ژ باری ده‌روونی یخ ئاخفتنکهری دکن و د سه‌ر زاری موقاندا دهینه ده‌برپین و ئەفی کردهیی به‌یه‌کی مه‌زن د ناڤ جفاکیدا هه‌یه و دبیته ئەگه‌ره‌کی سه‌ره‌کی ژبو بها راگرتن و ریزگرتن و رازیکرنا مروقی. هه‌ستده‌برپین، کردهیین مینا: (سوپاسیکرن، ب خیرهاتن، سلاقکرن، په‌سنکرن و پیاه‌لدا... هتد) پتریا جارن وه‌کو ده‌برپین ئەرینی دهینه دیتن، چونکی ده‌برپینا ئەفان کردهیان نیشانه‌یا رازیبوون و ریزگرتن و حورمه‌تییه. به‌لی هنده‌ک جارن بو ده‌برپین نه‌رینیژی دهینه بکارهینان، مینا: (گازنده‌کرن، توانج، خو ده‌ریخستن... هتد)، ئەوژی ل ده‌می ئاخفتنکهر گازنده و رازینه‌بوون خو ب شیوه‌کی توند ده‌دبریت یان گه‌له‌ک جارن هه‌ولده‌ت خو ده‌ریخیت - خو هه‌لبکیشیت. ب شیوه‌کی گشتی ئەف کردهیه مه‌به‌ستا ئەوی، پیدانا زانیاریان یان کران داخواریان نینه، به‌لکو مه‌به‌ست ژئ، ده‌برپینا هه‌ستی ژ نافدایی ئاخفتنکهریه، ئەف کردهیه پتریا جارن ژ لای ئاخفتنکهریه بو گوهداری دهینه ئاراسته‌کرن، ل ده‌می ئاخفتنکهری بقیته ده‌برپینی به‌رامبه‌ر گوهداری ژ هه‌ستین خو بکه‌ت، بو نمونه:

- سلاقکرن: ده‌برپینی ژ دلخوشیا دیتنا که‌سه‌کی دکه‌ت یانژی بو ریزگرتن و نیاسین و... هتد دهینه ده‌برپین.

- سوپاسیکرن: ده‌برپینی ژ سوپاسدارییی ل ده‌می وه‌رگرتنا تشته‌کی، خه‌لاته‌کی، باشیه‌کی... هتد دکه‌ت.

- لیبوورینخواستن: ده‌برپینی ژ په‌شیمانیهی بو ئیشاندن یان کرنا خه‌له‌تییه‌کی یانژی نه‌کرنا کاره‌کی دکه‌ت.

پتریا زانیان زمانی جه‌ختی ل سه‌ر هندی دکن، ئەف کردهیه ژ لای فیه‌سوفی ئەمریکی (سیرل - Searle) یقه‌هاتیه ده‌ستنیشانکرن، ئەف زاراقه د زمانی ئینگلیزیدا ب (Expressive) هاتیه ناکرن، کو ده‌برپینی ژ هه‌ستی ده‌روونی ئاخفتنکهری دکه‌ت (Searle, 1969, 79). دیسان ئەف زاراقه د فره‌نگا (کامبریج) دا ب واتایا دیارکنا هزرکرن و هه‌ستیکرنا که‌سییه⁽¹⁾ هه‌روه‌سان د فره‌نگا (ئوکسفورد) دا هاتیه، کو هه‌ستده‌برپین بریتیه ژ نیشاندان یانژی شیانا نیشاندانا هزر و هه‌ستانه (Oxford Advanced Learners Dictionary, 2005, 538). ئەف زاراقه د زمانی کوردیدا ب (هه‌ستده‌برپین، ده‌برپینا هه‌ستان)⁽²⁾ هاتیه ناکرن و د زمانی عه‌ره‌بیدا زاراقی (التعبیری) دهینه بکارهینان، به‌لی هنده‌ک ژ فه‌کوله‌رین دی بین عه‌ره‌ب زاراقین⁽³⁾ (البوحیات، البوحیة) بکارهینان (الطبباطی، 1994، 32). هه‌روه‌سا د زمانی فارسیدا زاراقی کنش نگرشی (عاطفی) بو ئەفی کردهیی دهینه بکارهینان (محمدي و سرخي، 1398، 120). هه‌ستده‌برپین ئیک ژ ئەوان کردهیین گرنگه، کو ده‌برپینی ژ باری ده‌روونی ئاخفتنکهری دکه‌ت ئەوی گریدای ب راستگویییه و دهینه دیارکرن د ناڤه‌رۆکا ده‌قیدا (Searle, 1976, 12) باری راستگویی د هه‌ستده‌برپیندا، پیدیه ئاخفتنکهر ده‌برپینی ژ باری خو یی تاییه‌ت بکه‌ت، ئەو باری ئاخفتنکهر د ده‌قیدا بکار ده‌ینیت ئەو باره دهینه هژمارتن وه‌ک راستیه‌ک ژ لای ئاخفتنکهریه، ژبه‌ره‌ندی ده‌برپینا ئەفی باری وه‌کی راستیه‌ک ژ لای ئاخفتنکهریه ئاماره یی دهینه دان (Kiparsky & Kiparsky, 1971, 364). (گویراود) دبیتیت: کردهیا ئاخفتنی یا هه‌ستده‌برپینی وه‌ک ده‌برپینه‌کا گشتی یان باره‌کی سوژداری کاردکه‌ت (Guiraud, 2011, 46).

د کردهیا هه‌ستده‌برپیندا، پلین هه‌ستان ژ باره‌کی بو باره‌کی دی دهینه گوهورین. ئەگه‌ر جفاک ببینیت ل ده‌می تو یی خو دانییه سه‌ر پینیکه‌سه‌کی و یا ژ هه‌زی لیبوورینی بیت، پیدیه ئەم لیبوورینی بخوارین خو ئەگه‌ر تو هه‌ست ب په‌شیمانیه نه‌که‌یژی. (سیرل) ئامازی ب هه‌ستده‌برپینا کردهیا مه‌به‌ستی دکه‌ت و دبیتیت: کاریگه‌ریا ئەوی یا نه‌رینی بو مروقی نازقریت ئەگه‌ر راستگویی د ئەوی باریدا هه‌بیت، چونکی لیبوورین ده‌برپینی ژ په‌شیمانیه دکه‌ت خو هه‌که‌تو هه‌ستپینه‌که‌یژی، بو نمونه: تو د ناڤ پاسه‌کا تزیدا بووی و ته یی خو ل سه‌ر پینیکه‌سه‌کی دانا و ته د بن لیلیفکانفه تشته‌ک گوت وه‌ک لیبوورین، هینگی ته ب دروستاهای ده‌برپین ژ ئەوی کردهیی کر و ئەرکی ئەوی یی لیبوورینی بجه‌هینا،

د بارى ئاسايدا ۋەو كەسى ھاتىيە ئىشاندىن دى بى پازى بيت خۇ ھەكە ۋەو ھەستېيىكەت كۆ ئەز نە بى راستگومەژى (Searle, 1976, 5). بەلى ژ لايەكى دىفە ئەگەر من ئاگر بەردا مالا كەسەكى و من زانى ئەز بى ژى بەرپرسىارم ل ۋەوى دەمى بەھىن جفاكى ل سەر من دسەپىنن، كو پىدقىيە لىبوورينا من يا ژ دل بيت و پىدقىيە دەربرىنى ژ بارەكى گونجاي بەم، ھەروەكى (فاندەرڤىكن) ئاماژى ب ھندى دكەت كو ھەر ھەستدەربرىنەكى بارەكى تايبەت بى راستگۆيى ھەيە ژبەرھندى ھىزا ھەستدەربرىنى يا دەستپىكى ب تنى قەوارەكا تيورىيە و د لوژىكىدا يا سنوردارە (Vanderveken, 1990, 213). چىدبىت ئەف كوردەيە يا ئەرىنى بيت كو دەربرىنى ژ نيازنا ئاخقتنكەرى يا باشىيى بكەت وەكى: لىبوورين و سلاڤكرن ب خىرھاتن... ھتد، چىدبىت يا نەرىنى بيت، كو دەربرىنى ژ زفرى و پەقىيا ئاخقتنكەرى بكەت وەكى: (گازندە و رازىنەبوون)، ديسان ژ لايى نەرىنقىفە گەلەك جارن ئاخقتنكەر بۆ مەرەما (ھەلخەلەتاندن) و كۆنترۆلكرنا كەسى بەرانبەر بكاردەھىنيت. ب تايبەتى د گوتارا سىياسىدا بۆ (ھەلخەلەتاندن) و كۆنترۆلكرنا ھەستى جەماوەرى گەلەك دەھتە بكارەھىنان. ھەروەسا پىدقىيە ئەف كوردەيە يا راستگۆ بيت، ئانكو ل دەمى دەربرىنا ۋەوى نيازنا ئاخقتنكەرى يا راستىت و ژ دل ۋەوى كوردەيى دەربرىت، ل ڤىرى تا راددەيەكى ۋەو دەوروبەرى ئەف كوردەيە تىدا دەھتە دەربرىن و ھەلويسىتى ئاخقتنكەرى بەرامبەر گوھدارى و ھىز و ئاوازەيا گۆتنى رولەكى سەرەكى د راستى و نەراستىيا ئەقى كوردەيىدا دگىرن، چونكى چىدبىت نيازنا ئاخقتنكەرى يا راست نەبىت ژبەر دابونەرىتىن جفاكى ۋەوى كوردەيى بىژىت، بەلى ل گەل ھندىژى ئەف چەندە دى يا ب زەحمەتت، كو نيازنا ئاخقتنكەرى بەھتە زانين، چونكى ئاخقتنكەر دەمى كوردەيەكى دىبىژىت نيازنا ۋەوى يا د دلى ۋەويدا و ب تنى ۋەو دزانىت بۆ چ مەبەست ۋەو كوردەيە دەربرىيە.

2-1 پىتاسەيىن كوردەيا ھەستدەربرىنى:

زانايىن زمانى چەندىن پىتاسە بۆ ئەقى دياردى دياكرىنە، ھەرىك ل دويڤ بوارى خۇ شروڤەكرنەكى دەھت، بەلى پىرانييا ئەوان ل دور ئىك بازەنى دزقرن ھەروەكى ل خوارى ديار:

– (سىرل – Searle) دىبىژىت: ھەستدەربرىن برىتتە ژ شروڤەكرنا د ناڤ دەروونى ئاخقتنكەرىدا، يانژى دەربرىنە ژ مەرچى راستىيى د كوردەيا ئاخقتنكەرىدا، ئەف جوړى كوردەيى ئاراستەيەكى وەكەھف نىنە، چونكى ئاخقتنكەر ھەولنادەت پەيڤىن ۋەوى ل گەل جىھانا ژ دەرڤە وەكەھفن و جىھانا ژ دەرڤەژى ل گەل پەيڤان وەكەھفىت؛ چونكى راستىيا رستى و ناڤەرۆكا راگەھاندنى يا باوهرپىكرىيە. ئەگەر بىژم ببورە كو من تو توشى شوكى كرى، يان پىروژبىت ب دەستقەھىنانا خەلاتى تە؛ واتە ۋەوى دانپىدان ب وئ چەندى كرى، كو من ۋەوى شوك كرى يان خەلات بىن ب دەستخوڤەھىناى. ل ئەڤىرى مەرچى راستىيى بۆ كوردەيا ھەستدەربرىنى ل دويڤ جوړى كوردەيا ھەستدەربرىنى دەھتە گوھوڤىن، لەورا داخووا لىبوورينى دى يا راستەقىنەبىت، ئەگەر ئاخقتنكەر ب دروستى پەشىمان بىت و بۆ ۋەوى تىشتى داخووا لىبوورينى بكەت، يان پىروژباھىيەكا راستگۆيانە ئەگەر ئاخقتنكەر ھەست ب خوڤىيەكا راستەقىنە بكەت، دەربارەى ۋەوى تىشتى گوھدار بىن دلخوش (سىرل، ت: اسماعىل، 2011، 184).

– (فاندەرڤىكن – Vanderveken) دىبىژىت: ھەستدەربرىن وەكى: (سوپاسىيى، سەرەخوشى، لىبوورينخواستن، گازندە، پىروژباھى، سلاڤكرن و رازىنەبوون)ئ، مەبەستا ئاخقتنكەرى ژ دەربرىنا ئەقان، دياركرنا بارى خۇبىن ھزرىيە بۆ نمونە: پىروژباھى دەربرىنى ژ بەختەوهرىيى دكەت كو تىشتەكى باش ب سەرى ھاتى ھەروەسا سەرەخوشى ۋەو تە ھەڤخەمىيا خۇ دياربەكى، ديسان ل سەر ئاخقتنكەرى پىدقىيە ھەڤخەمى د ۋەويدا ديار بىتن (Vanderveken, 1990, 213 and 1994, 9).

– (لىڤىنسون – Levinson) دىبىژىت: كوردەيا ھەستدەربرىنى بۆ دەربرىنا بارى دەروونى يان ھەلويسىتى سۆزدارى بىن ئاخقتنكەرى كاردكەت (Levinson, 1983, 234).

ژ ئەنجامى ئەقان پىتاسەيان ئەم گەھشتىنە ۋەوى چەندى، كو ھەستدەربرىن ۋەو كوردەيە، كو ئاخقتنكەر ھەست، سۆز، ھەلويسىت يان بارەكى دەروونىيى خۇ دەربارەى بارودوخەكى يان روويدانەكى دەربىرەت. ئەف كوردەيە ب پلەيا ئىكى بۆ گەھاندنا بارى دەروونى يان ھەستىن ئاخقتنكەرى بكاردەھت، نەكو بۆ گەھاندنا پىزانىنان يانژى كرنا داخووايىان، ئانكو د

کردهیا ههستدهربرینیدا، ئاخذتتکەر دهربرینی ژ ههست و سۆز و ههلوپستی خۆ بهرامبەر بارودوخهکئ یان رویدانهکئ دکهت. د گوتتا ئهقی کردهییدا، ل دهمی ئاخذتتکهری بقیته دهربرینی ژ باری دهرووینی خۆ بۆ گوهداری بکهت، پهناپی دبهته بهر ئهقی کردهی، بۆ نموونه:

- سوپاس بۆ ته کو ته ئهز ژ بیر نهکریم. (سوپاسیكرن)
- سپیدهباش گهلی خهلكی خوراگر. (سلاڤكرن)
- تو كهسهكی چهلهنگ و خودانشیانی. (پیاههلدان)

1-3 ئهركین کردهیا ههستدهربرینی – The functions of the Expressive act

ل دویف دیتنا (بۆهلهر – Buhler) ی ئهركین زمانی دینه سی جور ئهوژی ئهركین: (ههستدهربرین، گههاندنا زانیاریان و گازیكرن) نه، ئهركی سهههکی یی ههستدهربرینی دیارکرن ههرا (ئاخذتتکهری، نفیسهری و ریکخهری) یه د گوتنیدا (Agha, 2005, 85). ئهقی کردهی، وهکی ههمی کردهیین دی بین ئاخذتتی چهند ئهركهک هه نه ژ ئهوانژی:

1- ئهركی نوینههرايهتیا باری دهروونی: ئهف کردهیه، دهربرینی ژ باری دهروونی یی ئاخذتتکهری دکهت و ئاخذتتکهر دشیته ههست و ههلوپستی خۆ ب ریکا کردهیین ئهوی مینا: (لیبوروینخواستن، سوپاسیكرن، پیرۆزباهی، سهههخوشیكرن، تاوانبارکرن، لیخۆشبوون، پیشوازیكرن، هیفیخواستن و پهسنکرن... هتد) دهربریت. ئهقان کردهیان پهیوهندی ب ههستی ئاخذتتکهریقه ههیه (Selsibilla, & Erni, 2022, 61). ئانکو ئهركین کردهیین ههستدهربرینی مینا: (سوپاسیكرن بۆ دیارکرن ههستی سوپاسداری، پیرۆزباهی بۆ دیارکرن ههستی دلخوشی، پهسنکرن بۆ دهربرینا ریزگرتن یان داخباری و گازندهکرن بۆ گازندهکرن ژ كهسهکی یان ژ تشتهکی) دهیته بکارهینان (Hambali, 2021, 25).

2- ئهركی رازیكرنی: ئهركهکی دی یی ئهقی کردهی رازیكرنه، ئهوژی ل دهمی ئاخذتتکهری بقیته ب ریکا کردهیا ههستدهربرینی گوهداری رازی بکهت، ئانکو ههستدهربرین رولهکی مهزن د رازیكرنا كهساندا دگيرن، ئهوژی ل دهمی کردهیین مینا: (لیبوروینخواستن، سوپاسیكرن، پهسنکرن و پیرۆزباهیكرن... هتد) ژ لای ئاخذتتکهرانقه دهیته دهربرین.

3- ئهركی هاندانی: کردهیا ههستدهربرینی ب لقینا ههست و سۆزان رادبن د ئهجمادا ئهركی هاندانی دگيرن، ئانکو گوهداری بهرهف ئارمانجهکی هاندەن. وهکی کردهیین: داخوازی، هاندان و ههستدهربرین... هتد.

4- ئهركی کاریگهریی: ئاخذتتکهر دشیته ب ریکا ههستدهربرینی خۆ کاریگهریی ل گوهداری بکهت ب ریکا ئهوان ههستی ئهوان ب کاردهییت، ئهوان ههستان ب شیوهیهکی وهسا کاریگه دهربریت؛ کو بۆ گوهداری دیار بیته ئه و خوشی و نهخوشییان یی ل گهلهوی، بۆ نموونه: ئاخذتتکهر ل دهمی ههفخهمییا خۆ بۆ گوهداری ل دهمی ژ دهستدانا كهسهکی دیار بکهت.

5- ئهركی پهیوهندیكرنی: ههستدهربرین رولهکی مهزن د پروسسیسا پهیوهندیكرنیدا دگيرن ب ریکا ئهقی کردهی پهیوهندیین کومهلايهتی ب هیز و خورتر لیدهین، بۆ نموونه: سوپاسیكرنا كهسهکی، پهیوهندیین کومهلايهتی ب هیزتر لیدکته، ههروهسا کرنا داخوازی لیبووینی ژ كهسهکی پشتی ناکوکی و دووبههکیین، جارهکا دئ ئهقی پهیوهندیی چاک دکهتهقه (عهلی، 2023، 22-23).

6- یا ئاراستهکریه بۆ گوهداری: ((ئانکو دقیت جور ههفکارییهک د ناچهرا ئاخذتتکهری و گوهداریا ههبيت و ئهف ههفکارییه ل پیشوهخت هاریکاریا ئهوان دکهت کو ل یاساین ستراتیجیهتین دانوستاندنی بگهن، ژبههندی یا پیدقییه ژ بۆ تیگههشتنا مهبهستا ئاخذتتکهری)) (ههمان ژیدەر، 24).

1-4 ههستدهربرین وهکو کردهیا ئاخذتتی:

ههستدهربرین ئیکه ژ ئهوان کردهیان، ئهوین باراپتر بۆ ب هیزکرن پهیوهندییان دهیته بکارهینان. ئانکو د پهیوهندیكرنا رۆژانهدا خهک زمانی بۆ دهربرینا ههستی خۆ بهرامبەر دوخهکی یان بابتهکی دیارکری بکاردهین. د ئهقی کردهییدا، ئاخذتتکهر دهربرینی ژ باری دهرووینی خۆ دکهن (Nurhidayah, 2013, 68). ئهف کردهیه ژ لای واتاییقه خودان

واتایه‌کا جفاکییه و ناماژهی دده‌ته بکارهینانا زمانی ژبو پیکهینان و ریکخستنا په‌یوه‌ندیین جفاکی هه‌روه‌سا پاراستنا ل سهر رولین جفاکی و ئەف جورئ بکارهینانا زمانی ب‌گه‌هاندنا جفاکی دهیته ب‌نافکرن (Berna, 2008, 344). واته ((فریکه‌ر ل‌دویف ده‌وروبه‌ری جفاکی هندهک ده‌رب‌رینان بکاردهینیت، وه‌کو ده‌رب‌رینن سوپاسی‌کرن و لیبورینخواستنی...، هه‌روه‌سا ده‌رب‌رینن ر‌پ‌پ‌یدانی وه‌کو: ئەگه‌ر ر‌ئ بده‌نه من و ده‌رب‌رینن خاترخواستنی، وه‌کو: ل‌بن چاقدیریا خودئ بن، خودئ ل‌گه‌ل هه‌وه‌بیت، ئەف هه‌می ده‌رب‌رینه ژ لایئ فریکه‌ریقه ده‌ینه‌بکارهینان، داکو نیزیکیی د‌ناق‌به‌را خو‌ وه‌رگر (جه‌ماو‌ه‌ر)یدا دروستبکته‌)) (عه‌لی، 2013، 219). (سیرل) ئەفی جورئ کرده‌یی ب‌نافی (هه‌ستده‌رب‌رین- Expressive) نافدکته و هه‌روه‌سا (فاندهر‌ف‌یک‌ن)ژی ب‌هه‌مان زارافی (Expressive) ب‌ناف دکهن (Kaburise, 2005,117). هه‌ستده‌رب‌رین وه‌کو کرده‌یه‌کا ئاخفتنی، گه‌له‌ک جارن ژ ئەنجامی په‌یوه‌ندی‌کرنی د‌ناق‌به‌را دوو که‌ساندا ر‌ووی دده‌ته. ئەوژی ل‌ده‌می کرده‌یه‌ک ژ ئاخفتنکه‌ری بو‌گوه‌داری ده‌یته ئاراسته‌کرن و به‌رسفا ئەوژی ژ لایئ گوه‌داریقه ده‌یته دان بو‌نموونه: ا- سلاف چه‌وانی؟

ب- باشم سوپاس تو چه‌وانی؟

(کلارک) دب‌یژیت: چار بارین جو‌دا بین دانوستاندنی د‌ناق‌به‌را ئاخفتنکه‌راندا بین هه‌ین، کو پیدفی ب‌کرده‌یا هه‌ستده‌رب‌رینی دکهن، ئیک: ده‌می سفاکاتی ب‌گوه‌داری ده‌یته کرن، پیدفی ب‌کرده‌یا لیبورینیه، ئانکو پیدفییه ئاخفتنکه‌ر لیبورینی بخوازیت. دوو: ده‌می گوه‌دار تشته‌کی ئه‌رینی بده‌ستخو‌فه‌ده‌ینیت، ئاخفتنکه‌ر پیدفی ب‌کرده‌یا پ‌ر‌و‌ز‌با‌هی‌کرنی دبیت. سی: ده‌می گوه‌دار قه‌نجیه‌کی ل‌ئاخفتنکه‌ری دکته، ئاخفتنکه‌ر پیدفی ب‌سوپاسی‌کرنی دبیت. چار: ده‌می گوه‌دار خو‌ نیزیکی ئاخفتنکه‌ری دکته، ئاخفتنکه‌ر پیدفی ب‌سلاف‌کرنی دبیت (Clark,1996,193).

ل‌ده‌می ده‌رب‌رینا کرده‌یین هه‌ستده‌رب‌رینی، ش‌ر‌و‌فه‌کرنا سیمانتیکی یا کارین ئەفی کرده‌یی، ناماژی ب‌بویه‌رین بوری و نوکه دکهن، به‌لی ناماژی ب‌بین ئاینده‌ی نا‌که‌ن هه‌روه‌سا پ‌ش‌ب‌ینین جفاکی تیر دکهن ل‌ئووی بابه‌تی د‌ژ‌یر قه‌کولینیدا، کومه‌کا سنوردار یا کارین هه‌ستده‌رب‌رینی هه‌یه، کو ناماژی ب‌بویه‌رین بوری دده‌ن (Dontcheava -Navratilova, 2005, 21). ئەف کرده‌یه هه‌لگرا واتایه‌کا جفاکییه ناماژی دده‌ته بکارهینانا زمانی بو‌پاراستنا په‌یوه‌ندی‌کرن جفاکی، به‌لی پ‌راگماتیک واتایا ئاخفتنی ش‌ر‌و‌فه‌دکته د‌ده‌فی ئاخفتنا که‌سین دبیردا. هندهک جارن ناماژی ب‌پ‌راگماتیک ده‌یته کرن وه‌ک زانسته‌ک بو‌قه‌کولینا چه‌وانییا دانوستاندنا خه‌لکی ب‌ریکا زمانی (Fitriyah, et al, 2022,329). هندهک جارن ل‌دویف ده‌وروبه‌ری کو ئەف کرده‌یه تیدا هاتییه گوتن، چیدبیت مه‌به‌سته‌کا دی ل‌پشت ئەوئ ئاخفتنی هه‌بیت، بو‌نموونه: (وه‌ی پ‌ر‌و‌ز‌بیت سه‌رکه‌فتنا ته‌ کورئ من) ئەف ده‌رب‌رینه دی ب‌واتایا سفاکاتیکرن و ترانه‌کرنی بیت، ئەگه‌ر (کور) ل‌قوتابخانی ده‌رنه‌چووبیت.

ب‌ش‌یوه‌یه‌کی گشتی، ل‌ده‌می کرده‌یا هه‌ستده‌رب‌رینی ژ لایئ ئاخفتنکه‌ریقه ده‌ینه‌ ده‌رب‌رین، پیدفییه ئەف مه‌رجین ل‌خواری هه‌ین داکو ئەف کرده‌یه ب‌دروستی ب‌ئهرکی خو‌ رابیت و یا سه‌رکه‌فتیبیت ل‌ده‌می ده‌رب‌رینی:

1- مه‌رجی راستیی: ئاخفتنکه‌ر ب‌راستی ده‌رب‌رینی ژ ئەوئ هه‌لو‌یستی بکته، ئەوئ ده‌رب‌ریت، بو‌نموونه ل‌ده‌می ئاخفتنکه‌ر ب‌یژیت (ببوره) د‌قیته ئەو ب‌راستی هه‌ست ب‌ئوئ په‌ش‌یمانیی یا خه‌می بکته داکو ئەو لیداوانا ئەوئ دای یا راست و دلس‌وزانه بیت، چونکی ئیک ژ مه‌رجین هه‌ستده‌رب‌رینا سه‌رکه‌فتی ئەوه، ل‌ده‌می ئاخفتنی تو‌یی راستگویی -AI (Shahri, 2004, 158). که‌واته راستگویییا هه‌ستده‌رب‌رینی نه‌ب‌تنی د‌باره‌کیدایه، به‌لی ل‌گوره‌ی ش‌یوازئ ده‌رب‌رینی ده‌یته گوه‌رپ‌رین له‌ورا لیبورین ب‌تنی ل‌ئووی ده‌می دی یا راستگو بیت، ل‌ده‌می ئاخفتنکه‌ر هه‌ست ب‌په‌ش‌یمانیی بکته بو‌ئوئ تشتی چیبووی. (سیرل) ناماژی ب‌ئوئ چه‌ندئ دکته کو مه‌رجی راستیی بو‌کرده‌یا هه‌ستده‌رب‌رینی ل‌دویف جورئ کرده‌یا هه‌ستده‌رب‌رینی ده‌یته گوه‌رپ‌رین، له‌ورا داخو‌ازا لیبورینی دی یا راسته‌قینه‌بیت، ئەگه‌ر ئاخفتنکه‌ر ب‌دروستی په‌ش‌یمان بیت و بو‌ئوئ تشتی داخو‌ازا لیبورینی بکته، یا پ‌ر‌و‌ز‌با‌هییه‌کا راستگوییانه ئەگه‌ر ئاخفتنکه‌ر هه‌ست ب‌خو‌ش‌یه‌کا راسته‌قینه‌بکته، ده‌رباره‌ی ئەوئ تشتی گوه‌دار پی دلخو‌ش (سیرل، ت: اسماعیل، 2011,184).

2- مه‌رجی گونجانی: پیدفییه ل‌ده‌می ده‌رب‌رینا ئەفی کرده‌یی ئەو دوخه‌ی گونجای بیت بو‌ده‌رب‌رینا ئەوئ، بو‌نموونه: ده‌رب‌رینا (پ‌ر‌و‌ز‌با‌هی)یی ل‌ئووی ده‌می دی یا گونجای بیت ده‌می گوه‌دار تشته‌کی به‌رچا‌ف ب‌ده‌ستخو‌فه‌بینیت. له‌ورا یا

پیدئیییه ((بوونی کهش و هه‌وایه‌کی گونجاو، بۆ پرۆسه‌ی دهربرینی وشه و ده‌سته‌واژه‌کان، هه‌روه‌ها گرینگیدان، به‌و که‌سه‌انه‌ی که به‌شدان له دهربریندا)) (عه‌لی، عه‌لی، 2022، 252).

3- مهرجی دلسۆزیی: ده‌می کرده‌یا هه‌سته‌دهربرینی ده‌یته دهربرین، پیدئیی ب مهرجی دلسۆزیی هه‌یه، ئانکو کرده‌یین هه‌سته‌دهربرینی ((دهربرینی هه‌لۆیسه‌تیک یان هه‌سه‌ت و باری دهروونی نیره‌ره، مه‌به‌سه‌ت ل به‌کاره‌یتانیان (مهرجی دلسۆزی)یه، وه‌ک کرده‌کانی پیرۆزباییکردن، پۆزشه‌یتانه‌وه، پرسه (هاوسۆزی)، به‌خیره‌اتن... هتدا)) (عصاف، 2022، 57). ئانکو ئارمانجا ئه‌فیکرده‌یی ئه‌وه، مهرجی دلسۆزیی تیدا به‌یته په‌یره‌وکر (محمد، 2021، 94).

5-1 کرده‌یا هه‌سته‌دهربرینی و هه‌ستورواژاندن - Evocation of Emotion

کرده‌یا هه‌سته‌دهربرینی په‌یوه‌ندییه‌کا به‌یژ ب (هه‌سته‌ورواژاندن) یغه‌هه‌یه، چونکی هه‌سته‌ورواژاندن، بریتییه ژ شیانا بکاره‌ینانا په‌یغ و ده‌سته‌واژه‌یان بۆ هندئ هه‌سه‌تین گوهداری بلقین. ب واتایه‌کا دی ئاخفتنکه‌ر هه‌ولدده‌ت ب ریکا بکاره‌ینانا په‌یغان، هه‌سه‌ته‌کی تاییه‌ت د دلی گوهداریدا بچینیت، یانژی هه‌سه‌تی به‌ری هینگی زیندی بکه‌ته‌غه. له‌ورا په‌یوه‌ندییه‌کا نئیزیک و گرنگ و کاریگه‌ر د ناقه‌را کرده‌یا هه‌سته‌دهربرین و هه‌سته‌ورواژاندنیدا هه‌یه. ب شیوه‌یه‌کی گشتی ((په‌یغین وروژینه‌ر ئه‌و په‌یغین ئه‌وین سۆز و هه‌لچوونه‌کا زیده‌تر ژ په‌یغین دی هه‌نه... د هه‌ر زمانه‌کیدا ژماره‌کا زۆر ژ په‌یغین زمانی هه‌نه، ئه‌فجا هنده‌ک ژ ئه‌وان په‌یغان وروژاندنه‌کا زیده‌تر ژ هنده‌ک دی هه‌یه)) (عه‌لی، 2013، 151). ب شیوه‌یه‌کی گشتی هه‌سته‌ورواژاندن ته‌کنیکه‌که، کو سیاسه‌تمه‌دار بکارده‌ین دا ب رینا وروژاندنا هه‌سه‌ت و سۆزین خه‌لکی (وه‌کی هیغی، په‌سن، شانازی، یان تووره‌یی)، نه‌ک ب رینا به‌لگه‌یین ئه‌قلی، کاریگه‌ریی ل سه‌ر وان بکه‌ن. ئارمانج ژ ئه‌فی چهندئ دروستکرنا په‌یوه‌ندییه‌کا سۆزدار، هاندانا وان بۆ کاره‌کی و مسۆگه‌رکرنا پشته‌قانییا ئه‌وانه. بۆ نموونه: ل ده‌می سه‌رۆک بارزانی د گوته‌ره‌کا خودا دبیزیت: "یان کوردستان یان نه‌مان. ئه‌م ئاماده‌ینه بمرین، لی ئاماده‌ نینه ژیانه‌کا بی که‌رامه‌ت قه‌بول بکه‌ین. ئه‌ف ئالایه ب خوینا هزاران شه‌هیدان هاتیی به‌لندکرن و ئه‌م ناهیلین بکه‌یت." وه‌کو یا دیار د ئه‌فی پارچه‌ گوته‌ریدا، بارزانی هه‌ولدایه ب رینا په‌یغین (نه‌مان، مرن، خوینا شه‌هیدان) سۆزه‌کا گه‌له‌ک به‌یژ ل ده‌ف وهرگری دروست ده‌ت و ئه‌وی ب شیوه‌یه‌کی هاندده‌ت کو پشته‌قانیی ل بریارا ئه‌وی بکه‌ن، نه‌ک ل سه‌ر به‌نمایی شروقه‌کرنه‌کا سیاسی یا سار. له‌ورا پیدئیییه ل سه‌ر ئاخفتنکه‌ری، د ده‌می دهربرینا په‌یغاندا، ئه‌فی چهندئ به‌رچاڤ وهرگریت و بزانیته دی چاوا په‌یغان کاریگه‌رییا خو پتر هه‌بیت. د راستیدا کرده‌یین هه‌سته‌دهربرینی دشین بینه ئه‌گه‌ری هه‌سته‌ورواژاندنی، چونکی ئه‌ف کرده‌یه د به‌نکه‌کا خودا ب رولی هه‌سته‌ورواژاندنی رادبن، له‌ورا ئیک ژ ئه‌رکین هه‌ره سه‌ره‌که یین زمانی، هه‌سته‌ورواژاندنه ((ئه‌مجۆره ئه‌رکه‌یان بۆ وروژاندنی هه‌سه‌ت و ئاره‌زوویه‌کی تاییه‌ت له‌ گوینگدا به‌کاردیت. به‌ واتایه‌ی قسه‌که‌ر سود له‌مجۆره رسته‌یه ده‌بینیت به‌مه‌به‌سه‌تی سه‌رنجراکیشانی گوینگ به‌شیوه‌یه‌کی ئه‌رینی، یا خود نه‌رینی)) (عمر، 2022، 81). واته د هه‌سته‌ورواژاندنیدا ((که‌سی یه‌که‌م ئه‌و رسته‌انه دهره‌برئ که بتوانی هه‌سه‌تی به‌رامبه‌ر بوروژینی بۆ ئه‌وه‌ی کاریکی پی ئه‌نجام بدا، یان کاریک ئه‌نجام نه‌دا... له‌ هه‌سته‌ورواژاندنیشدا لایه‌نی ئه‌رینی و نه‌رینی ده‌بینیت واته؛ هاندان بۆ کاریکی چاک و په‌وا هه‌سته‌ورواژاندنی ئه‌رینییه و هاندان بۆ ئه‌نجامدانی کاریکی خراب و ناره‌وا هه‌سته‌ورواژاندنه به‌ نه‌رینی)) (په‌سول، 2023، 9).

ژ هه‌ژییه ئامازه‌یی ب ئه‌وی چهندئ بده‌ین، کو ((هه‌موو ئه‌و کردانه‌ی بۆ مه‌به‌سه‌تی پارزیکرن و گوینگی ئاراسته‌ی وهرگر به‌کاردین، ئه‌رکی هه‌سته‌ورواژاندن به‌جیده‌گه‌یه‌ن، چونکه ناراسته‌وخۆ هانی وهرگر دده‌ن بۆ ئه‌وه‌ی به‌و جۆره‌ی، که نیره‌ر ده‌یه‌ویت، له‌و که‌س و که‌ره‌سته و بیر و هه‌لۆیسه‌تانه بروانین، که نیره‌ر مه‌به‌سه‌تییه‌تی. ئه‌گه‌ر چی هه‌سته‌ورواژاندن زیاتر له‌ کرده‌ی هه‌سته‌دهربرین دهره‌که‌ویته‌وه)) (دزه‌یی، 2015، 147-148). ب شیوه‌یه‌کی گشتی په‌یغی سی ئه‌رکین سه‌ره‌کی ((له‌ زماندا هه‌یه:

- 1- به‌ گویره‌ی (نیره‌ر) ده‌بیته (هه‌سه‌ت دهربرین) که ره‌نگدانه‌وه‌ی خودیه‌تی.
- 2- به‌ گویره‌ی ئه‌و (ته‌ن و پودا و شت)انه‌ی که‌به‌رامبه‌ر ده‌وه‌ستیت ده‌بیته (هیم).
- 3- به‌ گویره‌ی (وه‌رگر) ده‌بیته (ورواژاندن)، چونکه کاریگه‌رییان له‌سه‌ر ده‌کات)) (دزه‌یی، 2009، 36).

واته گهلهك جاران ئارمانجا كردهيا ههستدهربرینى ئهوه، كو ب ریکا دهربرینا ههستین خو کاریگه ریخ ل سهر گوهداری دروست بکته و ههستین ئهوان بلقینیت. بو نمونه، سیاسهتهدارهك ل دهمی پیشکیشکرنا گوتارهکی، ههولدهت ههستی نهتهوايه تی د ناخی خه لکیدا بلقینیت، ئه و د راستیدا ههولدهت ب ریکا کردهیین ههستدهربرینى وهك بکارهینانا په یقین بهیز بو دهربرینا خوشه و یستیی بو نشتیمانی و پیاهلدان و په سنکرنا جه ماوه ری، ههستوروژاندنی ل دهف دروستدکته. بو نمونه: سهر کردهیهك د گوتارهكا خودا، (پیاهلدان، په سن، سوپاسی و پیروزباهی... هتدا)، جه ماوه ری بکته، كو بچن سهر سنووقین دهنگدانی و دهنگی ب ئهوان بدن، بیگومان دهربرینا ئه فان کردهیان، دی ههستوروژاندنی ل دهف جه ماوه ری په یادکته و ئه ف چهنده دی بیته هاندهرهکی بهیز کو گوتارییز بگه هیهته ئهوی مه بهستی یا ئهوی دقیت. یان ل دهمی کهسهك نامهیهکی بو خوشتقییا خو فریکته و بیژیتی:

- تو ههمی ژيانا منی ئه ز بیی ته ناقتینم تو جوانترن کچا گهردوونی.

ل ئه فیرى ئاخفتنکهری، نه ب تنی ههستی خو بهرامبه ری (په سن) خوشتقییا خو دهربریه، به لکو ههولدهت ههستی خوشتقیاتی و بهخته وهرییی د لای خوشتقییا خودا بچینیت. ئه ف ههستوروژاندنه زی ل دویف مه بهستا ئاخفتنکهری، دشیت بو ئاراستهیهکی باش، یانژی بو ئاراستهیهکی خراب بهیته بکارهینان، ئه وژی ل دهمی ئاخفتنکهری ئارمانجهك پی هه بیت. بو نمونه، ئاخفتنکهری ئه و دهربرینا ل سهری بو مه ره ما رازیکرن و سهردابرنی بکارهینابیت. ههروهکی مه پیشتر ئامازه پیدای، کو کردهیین ههستدهربرینى پرائیا ئهوان ههستوروژینه رن، به لی کاریگه رییا ئهوی دی پتر بیت ل دهمی ئاخفتنکهر بشیت ئه فان کردهیان ب شیوازهکی وروژینه رتر دهربریت، بو نمونه:

- سلاقیته خودی ل سهر هه وه بن ئه ی هه فالین پر ب بها. (سلاقرنه کا ههستوروژینه ر)

- ئه گه ر تو نه بای نوکه ئه ز یی مری بام ژ دل و جان سوپاس بو ته. (سوپاسیه کا ههستوروژینه ر).

- دهرچوونا ته پیروزیته، تو یی ژ هه زی سه رکه فتنین گهلهك مه زنتری (پیروزباهیکرنا ههستوروژینه ر)

ل دوماهی پیقییه ئامازیی ب ئهوی چهندی بدن، کو ههستوروژاندن ب گهلهك ریکان ب دهستقه دهیت مینا: (دوباره کرنا په یقان، په یقین ریزگرتنی، به لگه هینان، شیوازین دهربرینى، ریکا بکارهینانی) و ههستدهربرینى، کو ئه فان رولهکی بهرچا ف و کاریگه ر د ههستوروژاندنیدا ههیه جوداهیا ئه فان زارا فان د ئهوی چهندی بو مه دیار دبیت، کو (ههستدهربرینى)، دهربرینا بارى دهروونیی ئاخفتنکهریه واته ئارمانجا ئهوی دهربرینه ژ دهروونى خو و (ههستوروژاندن) دروستکرنا (ههست) ییه د ناخی کهسى بهرامبه ردا واته ئارمانجا ئهوی کاریگه رییه ل دهروونى کهسى بهرامبه ر.

1-6 کردهیا ههستدهربرینى د ناقبه را راسته وخو و نه راسته وخو دا:

د دهمی ئه نجامدانا کردهیین ئاخفتنیدا، ئاخفتنکهر دشیت دهربرینى ژ بارى دهروونى خو ب شیوهکی راسته وخو و یان نه راسته وخو بکته. د دهربریناندا هندهك جاران ئاخفتنکهر په یاما خو راسته وخو و هندهك جاران نه راسته وخو بکاردهین ههروهکی (سیرل) دبیزیت: د سادهترین شیوازین ئاخفتنیدا، ئاخفتنکهر رستهیهکی دبیزیت و مه بهست هه ر ئه وه یا کو ئهوی گوتی، ئانکو ئاخفتنا خو ب شیوهکی راسته وخو دهربریت، به لی دهرباره ی کردهیا ئاخفتنی بین نه راسته وخو دیاردکته، کو واتایا گوتنا ئاخفتنکهری و واتایا رستی ژیک جودانه، ئانکو ئاخفتنکهر تشتهکی دبیزیت، به لی واتایه کا زیده تر ژ ئهوی یا هه ی (Searle, 1979, 30).

1-6-1 کردهیا ههستدهربرینا راسته وخو:

مه بهست ژ کردهیین ئاخفتنی بین راسته وخو ئه و کردهیه نه بین ب شیوهکی راسته وخو و اتا و مه بهستا ئهوان ئاشکرا دبیت، ئانکو ناقه روکا په یامی چ ئالوزی تیدا نین (مه عرف، 2000، 82). د ئه فی جو ری کرده ییدا مه بهستا ئاخفتنکهری ب روون و ئاشکه رایى د ناف گوتنیدا دیاردبیت و ئه و په یقین ئه و بکاردهینیت، ل گه ل واتایا ئهوی دگونجاینه د ئه فی جو رییدا ئاخفتنکهر ب شیوهیهکی راسته وخو دهربرینى ژ بارى دهروونى خو دکته، بو نمونه

شيوازئ ھەستدەربېرىنى	جۆرى كردهيا ھەستدەربېرىنى	رستە
راستەوخۇ	ليبوورينخواستن	داخوازا لیبوورینی دکەم بۇ ئەفی خەلەتیی.
راستەوخۇ	پیاھەلدان	تو ئەندامەکی گەلەک زیرەک و ویرەکی د ناف تیما مەدا.
راستەوخۇ	سوپاسیکرن	سوپاس بۇ ھاریکارییا تە.
راستەوخۇ	پیرۆزباھیکرن	پیرۆزباھییا پلەبەرزکرنا تە کەم.
راستەوخۇ	سەرەخوشیکرن	سەرئ ھەوئیی ساخبیت دوماھییا نەخوشییان بیت.
راستەوخۇ	گازندەکرن	کورئ من ئەفە چەند جارن گوته تە باش بخوینە.
راستەوخۇ	پەسنکرن	نەسرین کراسئ تە گەلەکی جوانە.
راستەوخۇ	خۇ دەریخستن	ئەز ئیکەمین کەس بووم من ئەف بیروکەیە پیشکیشکری و ھەمی گاڤا ھزین من ژ یین ھەو ھەمییا بەیزترن.

خشتەیی ژمارە (1) جۆرین كردهيا ھەستدەربېرىنى یین راستەوخۇ

وہکو یا دیار د ئەفان رستەیین سەریدا، ئاخقتنکەری ب شیوہیەکی راستەوخۇ و روون و ئاشکرا دەربیرین ژ باری دەروونی خۇ یی کری ب ریکا بکارھینانا پەیف و دەستەواژەیین دەربیرینی ژ ئەفان کورەیان دکەن وەکی (ب خیرھاتن، سوپاسیکرن، پیرۆزباھیکرن و لیبوورینخواستن... ھتد). بۇ نمونە، ل دەمی ئاخقتنکەری بقیئت داخوازا لیبوورینی ب شیوہیەکی راستەوخۇ ژ کەسەکی بکەت ئەفان دەربیریان بکار دەھینیت، (داخوازا لیبوورینی دکەم، ببورە، ل من ببەخشە، ل من ببورە، من عەفوکە، گەردەنا من ئازاکە... ھتد. یانژی دەمی ئاخقتنکەری بقیئت سوپاسییا کەسەکی ب شیوہیەکی راستەوخۇ بکەت، ئەفان دەربیریان بکار دەھینیت: (سوپاس بۇ تە، ئەز مەنوم، سوپاسییا تە دکەم و مالا تە ئاڤا... ھتد) یانژی دەمی کەسەکی بقیئت پەسنا کەسەکی بکەت ئەفان دەربیریا بکار دەھینیت، بۇ نمونە: (جوان - کەشخە، لاو، تازە، زیرەک، خودان شیان... ھتد).

1- 6- 2 كردهيا ھەستدەربېرىنا نەراستەوخۇ:

د ئەفی جۆری ھەستدەربېرىندا، ئاخقتنکەر ب شیوہیەکی نەراستەوخۇ دەربیرینی ژ باری دەروونی خۇ دکەت. ئاخقتنکەر ھەستدەربېرىنا خۇ بکار دەھینیت بیکو چ پەیف و دەستەواژەیین ھەستدەربېرىنی بکار دەھینیت، بەلکو دەرووبەر و تونا ئەوی یا دەنگی، پولی خۇ د دیارکرنا واتا و مەبەستا ئەویدا دبینیت، ئانکو د ئەفی جۆری کورەییندا ((مەبەستا ئاخقتنکەری ب رپیا فورمی رستەیی دیارنابیت، بەلکو ب رپیا ئاوازی و دەرووبەری دیاردبیت، ئەفجا چ ئەو رستە (راگەھاندن) یان (پرس) یان (فەرمانکرن) بیت)) (عەلی، 2023، 34). واتە چیدبیت ئەو رستەیا دەیتە گۆتن، (راگەھاندن یان پرس یان فەرمانکرن) بیت، بەلی ل گەل ھندئ بۇ مەرەمەکا دیتەر ھاتبیتە گۆتن، بۇ نمونە:

- ئەز چەوا وەسفا تە بکەم؟

وہکو یا دیار ئەف رستەیە رستەیەکا پرسە، بەلی ل فئیری ب ریکا دەرووبەری چیدبیت مەرەما ئەوی (پەسن) کرن بیت. ب شیوہیەکی گشتی، کورەیین ھەستدەربېرىنا نەراستەوخۇ ھیچ پەیف یان فورمەک د دەمی بکارھینانا ئەفی جۆریدا بکار ناھین،

نمونە:

شيوازئ ھەستدەربېرىنى	جۆرى كردهيا ھەستدەربېرىنى	رستە
نەراستەوخۇ	ليبوورينخواستن	ھیقیدارم من تو ماندی نەکری.
نەراستەوخۇ	گازندەکرن	ما دئ ھەتا کەنگی بیدەنگ بین ھا؟
نەراستەوخۇ	سوپاسیکرن	تو گەلەکی ب وەفا بووی د ھاریکارییا مندا
نەراستەوخۇ	پیرۆزباھیکرن	ب راستی تو گەلەک یی ژ ھەژی ئەفی خەلاتیی.
نەراستەوخۇ	سەرەخوشیکرن	ھەتا نوکە باوەرناکەم ئەف چەندە ھاتبیتە روویدان.
نەراستەوخۇ	پیاھەلدان	تیمما مە بیی تە چ جارن ب سەرناکەڤیت.
نەراستەوخۇ	خۇ دەریخستن	ئەز دئ چمە قلەیا خۇ بیھنا خۇ قەدەم، چونکی دئ سوپاهی زیکا چمە تابلەند.

خشتەیی ژمارە (2) جوین كردهيا ھەستدەربېرىنى یین نەراستەوخۇ

وهكو يا ديار د ئه فان رسته يين سهريدا، ئاخفتنكهرى ب شيويه كى نه راسته وخو دهربرينا بارى دهر وونى خو يى كرى، بو نمونه د رسته يا ئيكيدا ئاخفتنكهرى رسته يه كا راگه هاندنى گوتيه، بهلى مهرما نهوى لئيوورينخواسته. ب چه ندين دهربرينين جياواز يين نه راسته وخو ئاخفتنكهر دشيت لئيوورينى بخوازيت، بو نمونه: (من نهو خه له تيبه يا كرى، نهو من تو ئيشاندى مهرما من نهو نه بو،... هتد). ههروه سا د رسته يا دووييدا ئاخفتنكهرى رسته ب شيويه پىرس گوتيه، بهلى مهرما نهوى گازنده كرنه ژ بهر نهوى زولما لى هاتيه كرن. رسته يين ديترى ب هه مان شيوه دهربرينى ژ بارى دهر وونى ئاخفتنكهرى ب شيويه كى نه راسته وخو دهن. د ئه فى جوړى كرده ييدا ئاخفتنكهر فورمين هه سته دهربرينى مينا: لئيوورينخواستن، سوپاسيكرن و سلافكرن... هتد. د ئاخفتنا خودا بكارناهيئت.

ههروه كى مه بهرى نوكه ئاماژه پيداي كو (سيرل) ديار دكهت: د ساده ترين شيوازين ئاخفتنيدا، ئاخفتنكهر رسته يه كى ديترى و مه بهست هه ر نهو ياكو نهوى گوتى، ئانكو ئاخفتنا خو ب شيوه كى راسته وخو دهربريت، بهلى دهر باره ي كرده يا ئاخفتنى يين نه راسته وخو ديار دكهت، كو واتايا گوتنا ئاخفتنكهرى و واتايا رستى ژيك جودانه، ئانكو ئاخفتنكهر تشته كى ديترى، بهلى واتايا كه زنده تر ژ نهوى يا هه (Searle, 1979, 30). واته (سيرل) ئاماژه يى ب نهوى چه ندى دكهت كو هه ر دهربرينه كا ئاخفتنكهر بيترى، يان دى ب شيويه كى راسته وخو يان نه راسته وخو دهربريت. ئاخفتنكهر هنده ك جاران كرده يين نه راسته وخو بو ده سته كفت و ئارمانجه كا ديار ديترى بو نمونه: كه سه كى دفتت گازندا ژ كه سه كى ديتر بكه تن كو جگاران نه كيشيت دى هه ولده ت ب شيوه كى نه راسته وخو په ياما خو گه هينيئى دكو نه بيته بيترى، بو نمونه:

- جگاره مروفي توشى گه له ك ئيشان دكهت.

- پيسترين تشت جگاره يه.

- جگاره بيهنا نه خوش ژ مروفي ده نيئت.

ئه ف جوړى شيوازي دهربرينى، واته نه راسته وخو ب تايه تى د نا فا گوتارا سياسيدا بو مهرما (پيزگرتن و پاريزگرتن) ديه ته بكاره ينان واته ((مروف هه ميشه هه ولده دات به شيويه كى وا بيگه يه نيته گويگر كه ناراسته يه كى بيترى يا خود كاريگريه كى خراب نه بيت بو سه ر هه ستي به رانبه ركه ي)) (محمد، 2014، 51)، له ورا ئاخفتنكهر يان گوتاربيترى ده مى گازنده يه كى دكهت هه ولده ت نهوى گازنده يى ب شيويه كى نه راسته وخو دهربريت، دكو نه بيته نه گه رى بيترى و شكاندنا كه سى به رانبه ر، بو نمونه:

- نه فر دهنك بلنديا دژمنين مه، ژ دهنكى مه بلنتره.

ل نه فيرى گوتاربيترى ب راسته وخو يى نايترى ته جه ماوه رى هوين به رانبه ر دژمنى بيده نگ و بى هه لويستن، به لكو ب نه راسته وخو يى گازنده يا ژ جه ماوه رى دكهت، دكو هه ستي نه وان نه شكينيئت و نه بيته بى ريزى به رانبه ر نه وان. ب شيويه كى گشتى كرده يين هه سته دهربرينى د نا ف گوتارا سياسيدا ب هه ردوو شيوازان واته (راسته وخو و نه راسته وخو) ده ينه دهربرين و ل دويف جوړى گوتارى و مهرما گوتاربيترى و جوړين كرده يين هه سته دهربرينى نه ف شيوازه ده ينه بكاره ينان.

1-7 پله يين كرده يا هه سته دهربرينى:

شيوازين گه هاندنا په يامى ژ كه سه كى بو كه سه كى دى جوداهييا خو هه يه، نه ف چه نده ژى گردياى جياوازييا دهربرينى و شيوازي گوتنيه. كرده يين هه سته دهربرينى پله يين جياواز هه نه، هنده ك جاران (ئاخفتنكهر - گوتاربيترى)، ده مى دهربرينى ژ هه ستي خو دكهت، نه فان هه ستيان ب شيوازه كى (نه باش يان باش يان گه له ك باش) د دهربرينين خودا بكارده نيئت و ديار كرنا نه فان پله يان ب رپيا (په يف و ده سته واژه و ناوازا گوتنى) ده ينه ده ستي شانكرن، كا ئاخفتنكهرى نه ف هه ستي خو چاوا دهربرينه، ل ده مى ئاخفتنكهر نه فان پله يان بكارده نيئت، نه ف چه نده ديه ته هاريكار بو رادى كاريگه رپيا كرده يا هه سته دهربرينى و ئاخفتنكهر هه ولده ت شيوازين كاريگه ر بو گه هاندنا په ياما خو بكاره يين، دكو بشيت كاريگه رپيى ل سه ر وه رگران دروست بكهت و نه وان رازى بكهت يان هان بده ت يان ب هه لئه تينيت يانزى بو هه ر مه به سته كا ديتر بيت، واته كاريگه رپيا كرده يا هه سته دهربرينى د نه فان پله ياندا ديار ديه ت ب نه فى شيوه ي نه گه ر ئاخفتنكهرى هه سته دهربرينا خو ب

گهلهک باش)ی دهربرې، راددې کاریگه رېیا ئه وئى یا ئه رېنى دى پتر بیت ژ هندى ئه گهر ب (باشى) دهربرېت، بیگوومان هیچ کاریگه رېییه کا ئه رېنى نابیت، ئه گهر ئه وهسته ب (نه باشى) دهربرې و هندهک جارن دبیته ئه گهرى کارقه دانین نه رېنى. ژ هه ژیه ئاماژه پیدانیه کو زمانقانى کورد (پروفیسور عه بدولواحد مشیر دزه یی) د ناما خو یا دکتوراییدا ئه و ب ناڤى (کاریگه رى دهر وونى له بواری راگه یاندنا) پله یین هه سته دهربرېنى دابه شکرینه سه ر چهند جوړه کان وهکى ((هه سته باش، هه سته نزیك له باش، هه سته نه باش نه خراب، هه سته نزیك له خراب، هه سته خراب، هه سته نزیك له تهمومژاوى، هه سته تهمومژاوى)) (دزه یی، 2009، 136-137). پاشا ئاماژه ب ئه وئى چهندى دکهت و دبیتیت: ((هه سته کان به شیوه یه کى گشتى دابهش دهنه سه ر (باش، بى لایه ن، خراب)) (هه مان ژیدهر، 138). ناڤرى ئه ف پله یه بو کاریگه ریا (واتایا دهر وونى) ده ستتیشانکرینه، د ئه فى فه کولینیدا ئه م دى دهربرېنا ئه فان هه ستان، ل سه ر پله یین: (نه باش، باش و گهلهک باش) دابه شکه ین، چونکى ده مى ئاخفتنکه ر دهربرېنى ژ هه ستین خو دکهت، ئیک ژ ئه فان پله یان بکاردهینیت، ل خواری ب کورتى دى ئاماژه ب هه ر ئیک ژ ئه فان پله یان که ین:

1-7-1 هه سته دهربرېنا گهلهک باش: د ئه فى جوړى هه سته دهربرېنیدا، ئاخفتنکه ر (گهلهک ب باشى) هه ستین خو به رامبه ر وهرگران دهربرېت، راددې کاریگه ریا ئه رېنى یا ئه فى شیوازی دهربرېنى گهلهکه، بو نمونه:

- ترؤمبیللا ته پیرؤزبیت هزار خیرا ژى بینى نه خسه ل بیت لاوتر. (پیرؤزباهیکن)
- گهلهک سوپاس بو هاریکاریا هه وه قهنجیا هه وه ناهیه ژبیرکن. (سوپاسیکرن)
- ژ دل داخواری لیبوورینى دکه م سؤزبیت چ جارین دیتر وهنه که م. (لیبوورینخواستن)
- هه قالین ته هه مى بوونه دختور، دڤیت خو ماندی بکه ی دا تو باشتر بی ژ ئه وان و سه ربکه فى. (گازنده کرن)

د ئه فى جوړى دهربرېنیدا، راددې کاریگه ریا ئه وئى گهلهکه و دهربرېنا کردهریین هه سته دهربرېنى ب ئه فى پله یی، دى پتر کاریگه ریا خو ل سه ر گوهداران و که سین دهوروبه ر هه بیت و گهلهک جارن و ئاخفتنکه ر ئه فى شیوازی بکاردهینن، بو هندى کاریگه رى ل سه ر وهرگران بکه ن و بگه هه ئه وئى مه به سته ی یا ئه وئى دڤیت.

2-7-1 هه سته دهربرېنا باش: د ئه فى جوړیدا، ئاخفتنکه ر ب باشى هه ستین خو به رامبه ر وهرگران دهربرېت و راددې کاریگه ریا ئه رېنیا ئه وئى باشه، بو نمونه:

- ترؤمبیللا ته پیرؤزبیت. (پیرؤزباهیکن)
- سوپاس. (سوپاسیکرن)
- ببوره ل من (لیبوورینخواستن)
- هه ر سال تو دهرناچى بوچى؟ دڤیت تو باش بخوینى دا دهرچى. (گازنده کرن)

د ئه فى جوړى دهربرېنیدا، راددې کاریگه ریا ئه وئى باشه و دهربرېنا کردهریین هه سته دهربرېنى ب ئه فى پله یی، تا رادده یه کى باش دى کاریگه ریا خو ل سه ر گوهداران و که سین دهوروبه ر هه بیت.

3-7-1 هه سته دهربرېنا نه باش: د ئه فى جوړى هه سته دهربرېنیدا، ئاخفتنکه ر ب نه باشى هه ستین خو به رامبه ر وهرگران دهربرېت و چ کاریگه رین ئه رېنى ل سه ر وهرگران دروست ناکهت، ئه فه ژى ل ئه وئى ده مى ده یته دهربرېن، ل ده مى ئاخفتنکه رى - فریکه رى رویدانه ک یان هه لویسته ک ب دلئى ئه وئى نه بیت (دزه یی، 2009، 141) واته پرائیا جارن ل ده مى ئه ف هه سته ده یته دهربرېن ئاخفتنکه ر وهکى (چاڤپینه رابوونه کى، شکاندنه کى، گازنده کرنا کو چ باشى تیدا نه بن - ب تنى بو گازنده کرن و شکاندنا ئه وئى بیت، نه کو بو چاره سه رکن و گرنږپیدانئ بیت)، له ورا ئه ف پله یا هه سته دهربرېنى، هه سته دهر وونى گوهدارى بریندار دکه ن، ((زؤرینه ی ئه و جوړه کردانه ش ده چنه خانه ی (کرده ی هه سته دهربرېن) به خراپه وه)) (عصاف، 2022، 95)، بو نمونه:

- ترؤمبیللا ته پیرؤزبیت، به س ب راستى ئه فه نه چ ترؤمبیلله ته کرى. (پیرؤزباهیکن)
- سوپاس بو ته به س پا ئه فه کارى ته بوو دڤیت ته هه ر کربایه. (سوپاسیکرن)

- ببوره، بهس ب راستی خهله تیا ته ژی بوو. (لیبوروینخواستن)
 - خو تو ب کیر فلسه کی ناهیی، تو هندی بخوینی تو هر دهرناچی. (گازنده کرن)
 د ئەقی جۆری دهربریندا، راددی کاریگه ریا ئەوی خراب و نه باشه و دهربرینا کردهرین ههستدهربرینی ب ئەقی پله یی، چ کاریگه ریی ئەریینی ل سهر وهرگران دروست ناکهت. به لکو گه له ک جارن دبیته ئەگه ری کارقه دانین نه په سه ند، له ورا ئەف شیوازه ژ لای کسانین ئەکادیمی و سه رکرده و خودان پله یین بلند، ناهیته دهربرین، به لکو پتر د ناقه برا هه قالان و دانوستاندین رۆژانه دا دهیته بکارهینان.

ژ هه ژیه ناماژه یی ب ئەوی چه ندی بدهین، کو کاریگه ریا دهربرینا ئەقان پله یان: (باش و گه له ک باش) ب تایبه تی د ناقا گوتارا سیاسیدا گه له که، چونکی گوتاریژ هه ولددهت ل دویف ئەوی دهوروبه ری گوتار تیدا دهیته پیشکیشکرن؛ ئەوان پله و دهربرینان بکاربهینیت ئەوین هیز و کاریگه ریا ئەوی پتریت، ژ بو هندی بشیت ههستی جه ماوه ری ب لقی نیت، ئەقجا مه به ستا گوتاریژ، (رازیکرن یان ریزگرتن یان هاندان یان هه سوروژاندن یان هه لئه تاندن... هتد) بیت. له ورا پتر پله یین (باش و گه له ک باش) د ناقا گوتاریژ خودا بکاردهین، داکو کاریگه ریا په یاما ئەوی بهیزتر بیت.

8-1 کردهیین ئاخفتنی و گوتارا سیاسی:

مه به ست ژ گوتارا سیاسی، ئەوه کو کاریگه ریا کومه لایه تی ل سهر وهرگری هه بیت، گوتاره کا ئاراسته کریه و پالده ر و ئارمانج هه نه ئەم دشیین بیژین، کو ب پلا ئیکی گوتاره کا راولژکارانه یه ئارمانجا ئەوی یا دیاره، ئەوژی دقت کاریگه ریی ل جه ماوه ری بکه ت و رازیکرنا ئەوان ب دهستخوه ببینیت. (بصل و سعید، 2016، 566). گوتارا سیاسی د تیگه هی خو یی گشتیدا ناماژه یه بو ئەوان ریکان کو زمانی بو گفتوگو کرنی و چارچوه کرن و کاریگه ری ل سهر پرۆسین سیاسی و ئایدولوژی دهسته لاتی بکاردهین. گوتارا سیاسی بریتیه ژ بکارهینانانا زمانی، ئەقجا (ئاخفتن یان نفیسین) بیت، کو ژ لاین سیاسه تمه داران، پارتین سیاسی، چالاکفانان و کسانین دی ئەوین پیشکداریی د سیاسه تیدا دکهن دهیته بکارهینان، ب مه به ستا: کاریگه ریکرنا ل سهر رایا گشتی، هاندانا دهنگه ران، ره خه گرتن، ب دهسته یان و پاراستنا دهسته لاتی... هتد. گوتارا سیاسی نامرازه که بو گه هاندانا په یاما سیاسی و گه هشتن ب ئەوی ئارمانجا هه یی. په یوه ندیا د ناقه برا کرده یین ئاخفتنی و گوتارا سیاسیدا گه له ک یا گرنگه بو تیگه هشتن و چه وانیا بکارهینانانا زمانی ژبو کاریگه ری و رازیکرن و جه ختکرن ل سهر دهسته لاتی د چارچوه یی سیاسیدا. گوتارا سیاسی گه له ک جارن پشت ب کرده یین ئاخفتنی یین جوراوجور دبه ستیت ژبو گه هشتن ب ئارمانجا خو. بو دیارکرن و شروه کرنا لایه یین هه مه جور یین گوتارا سیاسی ((کرده قسه ییه کان گونجوه، چونکه له ریگه ی شیکردنه وه ی گوتن و قسه کردنه کان و دهرخستنی مه به سته کانی قسه کردن و شیوازی گه یاندنی په یامه کان و ئەو په یوه ندیکردنه راسته وخو یان ناراسته وخویانه ی له نیوه ن نیره ر و وهرگر هه ن، کرده قسه ییه کان شیکاری له باری و ناله باری و گونجوه یی، هیزداری و بی هیزی گوتار ده کات)) (محی الدین، 2016، 38). د گوتارا سیاسیدا ((زور جار له زماندا وشه و رسته ی کاریگه ر بو کارکردنه وه ی سهر (جه ماوه ر) و رازیکردن یان شیواندنی راستی به کاردیت سیاسه ت له م بوارانه یه، که گرنگی ده دات به وشه ی کاریگه ر بو دواندنی هه ست و سوز تاکو کاریگه ری بکاته سهر عه قل و ویژدانی جه ماوه ر بو لای مه رمه کانی خویا رابکیشن)) (دزه یی، سلیفانه یی، 2025، 94-95).

ل سهر ئەوی بنه مایین (ئوستن و سیرل) دیارکری، کو هر گوتنه ک کرده یه کا ئاخفتنی ئەجامده ت، ئەقجا چ (په یماندان، پیشنیار، جه ختکرن و پرسیار... هتد) بیت، (گوتار) شیوه یه که ژ شیوه یین کرده یین ئاخفتنی و ئارمانجا ئەوی، هه ولدانه بو دروستکرنا گوهورینه کی (شاردو و منغونو، ت: المهیری، 2008، 182). ژ هه ژیه بیژین ل ده می ئەم دئاخفین ب تنی ئەم زانیارییان ناگه هینین، به لکو ئەم کرده یه کیژی ل گه ل ئەجامده یین ب ریکا ئەقی چه ندی کاریگه ری ل سهر گوهداری دروستدکه ت، بو نمونه:

- ئەقی پرۆزه ی دی واژوو که م و دی بیه یاسا. (دهرکرنا یاسایان)

- ئەف پرۆزه دی بیه بهینه قه دانا فه رمی ل سه رانسهری کوردستانی. (بریاردان)

ههروهکی یا دیار د ئەفان ههردوو پرستەیین ل سهری ئاماژه پێ هاتییه دان، کو ب تنی گه هاندنا زانیارییان نینه، به لکو کردیه کا ئاخذنتیژی هاتییه ئەنجامدان ئەوژی (دهرکرنا یاسایان و بریاردان)ه. ژ ههژییه بیژین کو ((زۆربهی کرده سیاسییه کان کردهی گوتارین واته له ریگی گوتارهوه به سی ئاست ئەنجام دهدریت وهک:

- ئاستی دهبرین: بکهری سیاسی شتییک دهلیت.

- ئاستی راپه پاندن: بکهری سیاسی کاریک به قسه ئەنجام دهوات.

- ئاستی کاریگهری: بکهری سیاسی کاریگهرییه ک لای جه ماوه ر جیدیلیت)) (دزهیی، 2021، 139).

گوتارا سیاسی ئاماژهیه بو ئەوی زمانی کو سیاسییه تمه دار و دامه زراوهیین سیاسی بو گه هاندنا په یام و کاریگهری ل سهر بیروپایین گشتی و دهرکرنا بریارین سیاسی بکار دهین. گوتارا سیاسی ئامرازهکی سه رهکییه بو دارشتنا ئایدۆلۆژییان و دامه زراندا دهسته هلات و کومکرنا پشته فانان. گه له ک جاران گوتارا سیاسی ب ریکا کردهیین ئاخذنتی ژ بو مه ره ما (رازیکر، ریزگرتن، هاندان، سه ردا برن، گه فکرن، گازنده کرن... هتد) دهیته بکارهینان. د گوتارا سیاسییه هه می کردهیین ئاخذنتی بو مه به سه ته کا ده ستنی شانگری دهینه بکارهینان، د نا ف گوتارا سیاسییه، گوتارییژ ب ریکا بکارهینانا ئەفان کرده یان په یاما خو دگه هینیت، بو نمونه گوتارییژ ل ده می بانگه شه یا هه لیژارتاندا، هه ولده ت ئەفان کرده یان بکار دهینیت:

- ئەم باشترین هه لیژاردین بو دا هاتییه کوردستانی. (رازیکر)

- پيشمه رگه قاره مانین وه لاتینه و بو مه دبه هیز و شیان (په اهه لدان)

- ب خیره اتا خه لکی باژیری دهوکا ره نگین دکه یان. (ب خیره اتن)

- ئەم سوپاسییا هه می لایه نه کی دکه یان کو هاریکار بووین ل گه له مه (سوپاسیکر)

واته پیدقییه ل سهر فریکه ری، د گوتارا سیاسییه ریک و ستراتیژییه تین جو رواجور بکارهینیت، داکو بشیت سه رنجا خه لکی ل دویف هه ز و ئاره زویا خو بگوه وریت. په یوه دنییا د نا قبه را کرده یان ئاخذنتی و گوتارا سیاسییه دینه موویه کی به یزه. کرده یان ئاخذنتی ب تنی ده برینین زمانانی نین؛ به لکو ئامرازه کی چالاکه د ستراتیژییا سیاسییه بو کاریگه ریکرن و رازیکر د ژبواری سیاسییه بکار دهین، که سایه تین سیاسی ب ریکا فورمین جو رواجورین کرده یان ئاخذنتی د نا ف گوتارییا، ده برین ژ هه ز و بیروبو چوون و ئایدۆلۆژییا خو دکه ن، ژ پخه مه تی رازیکر و ب ده سه ته هینانا ده سه ته لاتی یان بو ئەوی مه به سه تی یا ئەوی دقیت بگه هیتی.

1- 9 جو رین کرده یان هه سه ده برین ل ده ف (سیریل و فاندهر فیکن) ی:

زانایان زمانی بو ده ستنی شانکرنا جو رین کرده یان هه سه ده برین، دنا کوکن هه ر ئیکی لیسه ته کا کرده یان وه کو جو رین کرده یا هه سه ده برین ده ستنی شانکریه، به لی ئەف فه کۆلینه دی ل دیف ئەوی دابه شکرنی بیت، یا کو (سیریل و فاندهر فیکن) بو جو رین کرده یا هه سه ده برین ده ستنی شانگری. ئەوان دیار کون کو: لیسه ته کرده یان هه سه ده برین بریتییه ژ: (لیبوورین، سوپاسی، سه ره خو شی، پیرو زبا هی، گازنده کرن، خه م و په ژاره، دیار کرنا رازینه بوونی، شه رمزار کون، خو ده ریخستن، په سن، په اهه لدان، ب خیره اتن و سلافکرن (Searle and Vanderveken, 1985, 211). (سیریل) دا دیار کون کو هه سه ده برین بریتییه ژ شه رو فکه کرنا د نا ف ده روونی ئاخذنتکه رید، یانژی ده برینه ژ مه رجی راستییه د کرده یا ئاخذنتیدا، ئاخذنتکه ره هه ولنا ده ت په یقین ئەوی ل گه له جیهانا ژ ده رفه وه که فین و جیهانا ژ ده رفه ژ ل گه له په یقان وه که فیه ت؛ چونکی راستییا پرستی و نا قه رو کا را گه هاندنی یا باوه رپیکرییه. ئەگه ر بیژم ببوره کو من تو توشی شوکی کری، یان پیرو زبیت ب ده سه ته هینانا خه لاتی ته؛ واته ئەوی دانپیدان ب وی چهندی کر، کو من ئەوی شوک کری یان خه لات یی ب ده سه ته خو فیه هینای. ل ئەقیری مه رجی راستییه بو کرده یا هه سه ده برین ل دویف جو ری کرده یا هه سه ده برین ده یته گوهورین، له ورا داخوازا لیبوورین دی یا راسته قینه بیت، ئەگه ر ئاخذنتکه ر ب دروستی په شیمان ببیت و بو ئەوی تشتی داخوازا لیبوورین بکه ت، یان پیرو زبا هییه کا راستگویانه ئەگه ر ئاخذنتکه ره سه ت ب خو شییه کا راسته قینه بکه ت، ده رباره ی ئەوی تشتی گوهدار یی دلخوش (سیریل، ت: اسماعیل، 2011، 184). که واته ده می ئاخذنتکه ره ده برین ژ هه سه تین خو دکه ت، دقیت ب راستگویانه ئەوی هه سه تی ده برینیت. ب شیوه یه کی گشتی ئەفان هه ردوو زانایان کرده یان هه سه ده برین ب ئەفی شیوه یی ل خواری به سه کرینه:

1-9-1 لیپوورین - apologize: لیپوورین بریتییہ ژ دہربرینا پھشیمانی و لیخوشبوونا کہسہکی، کو ہاتییہ نازاردان یان زیان گہشتییی، لیپوورین ہشہکی گرنگہ د پھوہندیین کومہلایہتیدا و دشیت ہاریکاربیت بؤ چاککرنا پھوہندییان و کیمرکرنا نازارین کہسانین دیتر. دہربارہی ئەفی چہندی، (سیرل و قائدہرفیکن) دبیزن: لیپوورین بہرپرسیارہتیا خؤ ل سہر بارودوخ دکت. د پتریا باراندا، خہلک داخووا لیپوورینی ژبہر کریارین خؤ دکن، ہرہوسان د شیانداہ لیپوورین بہیتہ خواستن بؤ تشتہکی، کو ژ دہرفہی کریارین ئەوان بین ٹیکسہر بیت، ہندی کو ئاخفتنکەر بہرپرسیارہتییی ب ستویخوؤفہ بگریت. ژ لایہنین گرنگ بین داخووا لیپوورینی: پویدان یان کریارا کو لیپوورین بؤ دہیتہ کرن پیدقیہ یا نہرینی بیت بؤ گوہداری. ئەگہر گوہدار ب شویہکی نہرینی کارتیکرن ل سہر نہہیتہ کرن، رہنگہ داخووالیپوورینی نہیا لوژیکی (مہنتقی) بیت. ب کورتی، دہمی کہسہک بیژیت: "بپورہ"، ئەو بین دانپیدانی دکت کو کریارین ئەوی (یان تشتہک کو ئەو ژئ بہرپرسہ) یی بوویہ ئەگہرئ گہاندنا زیانہکی یان نیگہرانییہکی بؤ کہسہکی دی، ئەفجا دہربرینی ژ پھشیمانییا خؤ دکت (Searle and Vanderveken, 1985, 211)، بؤ نمونہ: (بپورہ ل من، داخووا لیپوورینی دکت).

2-9-1 سوپاسی - thank: سوپاسی یان سوپاسیکرن کردیہکا گرنکا ہستدہربرینیہ، نارمانج ژئ دہربرینا ریز و حورمہتانہ. سوپاسیکرن دہیتہ دہربرین بؤ بہیزکرنا پھوہندیین کومہلایہتی، دیسان ئەف کردیہ دبیتہ ئەگہرئ زیدہکرنا ہستت: دلخوشی، ئاسودہی و ئارامکرن... ہتد، ل دہف ئاخفتنکەران. سوپاسیکرن ل ئەوی دہمی دہیتہ کرن، دہمی کہسہکی کارہکی: (چاک یان خزمہتہک یان ہاریکاریہک... ہتد) کریت. ئەرکی ہرہسہرہکی یی سوپاسیی: سوپاسیکرن، ریزگرتن و رازیکرنا کہسی بہرانہرہ. (سیرل و قائدہرفیکن) دہربارہی سوپاسیکرنی دبیزن: سوپاسیکرن ریکہکہ بؤ دہربرینا سوپاسگوزارییی (مہمنوویی) دہمی کہسہک کارہکی مفادار بؤ گوہداری ئەنجام دہت. داکو سوپاسی یا گونجایی بیت، پیدقیہ کریار یان بارودوخ سہبارہت ئاخفتنکہری یی باش بیت و پیدقیہ گوہدار ژئ بہرپرس بیت. د دہمہکیدا کو خہلک پتریا جارن سوپاسییا کہسین دی دکن ژبؤ کریارین ئەوان، بہلی سوپاسی دبیت بہیتہ چہسپاندن یان جیبہجیکرن ل سہر ہلویستین کو گوہدار پولہکی سہرہکی تیدا دگریت. گوتنا "سوپاس"، د ناخی خؤدا، رامانا ہندی دگہہینیت کو گوہداری بہشدارییہکا ئەرینی یا ہہی د خؤشگوزہرانییا ئاخفتنکہریدا (ہمان ژیدہر، 212). بؤ نمونہ: (گہلک سوپاس بؤ ہاریکاریا ہوہ).

3-9-1 سہرہخوشی - condole: سہرہخوشی ب واتایا دہربرینا ہفخہمیہ یان سہرہخوشییا کہسہکیہ ب ئەگہرئ ژ دہستدانا کہسہکی یان تشتہکی، واتہ ئەف دہربرینہ ل ئەوی دہمی دہیتہ گوتن، کو بویہ ئەگہرئ غہمبارییا کہسہکی ب تاییہتی د دہمی مرن یان پویدانہکا نہخوشدا دہیتہ بکارہینان. ئاخفتنکەر ہستت خؤ بہرامبہر غہمبارییا گوہداری دہربریت، واتہ ئاخفتنکەر ہستت ب ئەوان نیش و نازاران دکت، ئەوین بؤ گوہداری چیبوون. (سیرل و قائدہرفیکن) دہربارہی ئەفی کردیہ دبیزن: سہرہخوشی کارئ دہربرینا ہفسووزینیہ بؤ ناریشا (کارہساتا) کہسہکی، ہرچہندہ کارئ سہرہخوشیکرنی نوکہ ب شویہکی دگمہن دہیتہ بکارہینان و ل شوینا ئەوی خہلک دبیزن: "سہرئ ہوہ ساخبت". مہرجئ سہرہکی یی سہرہخوشیی ئەوہ کو بوویہر پیدقیہ یا نہرینی بیت بؤ گوہداری و پتریا جارن پھوہندیارہ ب ژ دہستداناہکا مہزن یان ناریشہیہکا دژوار. دہمی کہسہک سہرہخوشیی پیشکیشدکت، ئەو یی دانپیدانی ب نالین و نازارین گوہداری دکت و دہربرینی ژ ہفسووزییا خؤ ل گہل بارودوخ وی یی نہخوش دکت (ہمان ژیدہر، ہمان لاپہر). بؤ نمونہ: (سہرئ ہوہ یی ساخبت دوماہییا نہخوشییا بیت).

4-9-1 پیروزبامی - congratulate: پیروزبامیکرن دہربرینا خوشحالی و ہفپشکبوون د خوشین کہسین بہرامبہردا، ژبہر سہرہکفتنہکی یان دہستکہفتہکی یاژئی ہر پویدانہکا خوش. پیروزبامیکرن نیشانہیا ریزگرتن و ہاریکاریہ بؤ کہسی بہرامبہر. ئەف کردیہ وکی پرائییا کردیہ دی بین ہستدہربرینی، کردیہکا ئەرینیہ دبیتہ ئەگہرئ بہیزکرنا پھوہندیین جفاکی د ناقبہرا کاساندا. (سیرل و قائدہرفیکن) دہربارہی پیروزبامیکرنی دبیزن: پیروزبامی کارئ دہربرینا

خوشبختی سهاره بهختی باشی کهسهکی یان دهستهکفتیا کهسهکی یانژی تشتهکی. بهروفاژی سوپاسی، ل نهقیری نهوی چندی ناخواریت، کو گوهداری تشتهکی دهستیشانگری کریت. د شیاندایه پیروزباهیا کهسهکی بهیتهکرن ژبه بهختهکی باش یان سهرکهفتنهکی یان خوشیهکی. پیروزباهی دبیته ههفواتایهکی نهینی بو سهرهخوشی، چونکی ههردو جهختی ل سهر بارودوخی گوهداری دکهن - یا ئیکی بو کارهساتهکی و یا دوویژی بو بهختهکی باش. ل دهمی پیشکیشکرنا پیروزباهیان، ناخفتنکه دانپیدانی و بهشاری د دلخوشیا گوهداری دا دکته (ههمن ژیدهر، 212-213). بو نمونه: (پیروزیب سهرکهفتنا ته).

9-1-5 گازندهکرن - complain: گازندهکرن کردهیهکه، ناخفتنکه رازینهبوون و نیگه رانییا خو دهربارهی بارودوخهکی یان پویدانهکی یان رهفتارین کهسهکی یان رهفتارین دهولهتهکی... هتد دهربریت. پرائیا جارن نهف کردهیه، وهکو کردهیهکا نهینی دهیته دین، چونکی کهس ههز ژ هندی ناکهت کو گازنده ژی بهیتهکرن، (سیرل و قاندهرفیکن) دبیژن: گازندهکرن کاری دهربرینا رازینهبوونی یان گازندیه ژ تشتهکی یان کهسهکی و نهو تشتی گازنده ل سهر دهیته کرن، پیدقییه بی خراب بییت. مهرج نینه ههمی دهمن ژ گوهداری هاتیبته نهجامدان، چونکی مرؤف دشیت گازندهی ژ کهشوهوای و گرانوونا کهلوپه لان، کیشهیین ئابووریژی... هتد. بکهت. گازندهی دوو شیوه بین ههین: یان ب ریکا هندی کو مرؤف ب سادهی بیژیت نهف تشته بی خرابه، کو ب (راگه هاندن) دهیته نافکرن. یانژی ب ریکا دهربرینا بیزارین، کو ب (دهربرین) دهیته نیاسین. بو نمونه، گوتنا: "نهفه کارهکی ب مهترسیبوو هاتیته کرن"، گازندهیهک هاتیته راگه هاندن. بهلی گوتنا: "چهندا ب مهترسییه!" ب تنی دهربرینی ژ رازینهبوونی دکته و گازنده ژ نهوی کاری ب مهترسی کریه (ههمن ژیدهر، 213). واته نهف زانایه دیار دکهن ههردهمی ناخفتنکه رهک، گازندهکرن و رازینهبوونا خو بهرانبه کهسهکی یان تشتهکی دهربریت دبیته (گازندهکرن) بو نمونه: نهفه من چهند جارن گوتته باش بخوینه.

9-1-6 شینیکرن - lament: شینیکرن یانژی خهم و پهژاره، ههسته دهربرینهکه کو کهسهک دهربرینی ژ ئیش و ئازار و نالینن خو دکته، واته نهو خهم و پهژارهیین د ناخی ناخفتنکه ریدا ههین دهربرینی ژی دکته. د دهرینا نهفی کردهییدا، هندهک جارن ب تنی (گری، ناخینک، نالین... هتد) دهیته بکارهینان و هندهک جارنژی وهکی قیژی و ههوارانه، داکو دهربرینی ژ خهم و پهژارهیا خو بکهن. نهف کردهیه گهلهک جارن ب ریکا نفیسینی یانژی زارهکی دهیته دهربرین. هوکاری دهربرینا نهفی کردهی، بریتییه ژ دهستدانا کهسهکی یان کارهساتهکا مهن، نهف چهندهژی چیدبیت، مرنا کهسهکی بیت، دوماهیک هاتنا په یوهندییهکی بیت، ژ دهستدانا تشتهکی بها بیت، یانژی پویدانا کارهساتهکا سروشتی بیت. ههروهکی (سیرل و قاندهرفیکن) دهربارهی نهفی کردهی دبیژن: شینیکرن کاری دهربرینا خهمگینیا کویره یان پهشیمانیه ل سهر تشتهکی، بهلی ههمی دهمن پیدقی ب ناخفتنی ناکهت - دبیته ب تنی ههستهک بیت. ههچهوا بیت، دهمی شینیکرن، وهک کردهیا ناخفتنی دهیته بکارهینان، ئامازی ددهته دهربرینا گشتی یا کویر ژ خهمگینی. بهروفاژی گازندهکرن، شینیکرن پامانا بیزارین ناگههینیت، بهلکو ههستهکرنه ب ژ دهستدانهکی یان دلتهنگیهکی. گهلهک وهکلهفه بو خهمگینی یان خهمبارین، ههچهنده کو نهو زاراف پتر گریداینه ب مرنیقه یان ژ دهستدانا کهسهکی (ههمن ژیدهر، 213). بو نمونه: (ته چهوا نهز ب تنی هیلام بیی ته دی چهوا قهتینم کوری من بی لاو).

9-1-7 دیارکرنا رازینهبوونی - Protest: دیارکرنا رازینهبوونی کردهیهکه بو دژایه تیکرنا دیاردهیهکی دهیته دهربرین. نهف کردهیه گهلهک جارن ب ریا (خوپیشاندان، رپیپشان، رویشستن، بایکوتکرن، مانگرتن، کومبوون، بریاردان، گوتار... هتد)، دهیته نهجامدان و دیارکرن. واته ل دهمی نهف کردهیه دهیته دهربرین دقتیت دیارکرنهک ل گهل دهربرینا نهوی کردهی هه بیت نهفجا چ خوپیشاندان، مانگرتن، بریاردان... هتد بیت، ئانکو تو رازینهبوونا خو دیاربهکی، نهکو ب تنی دهربرین بیت، چونکی نهگه ب تنی دهربرین بیت، دی بیته گازند و رازینهبوون. نهف جوړی کردهی گهلهک جارن ژ لای ریکخواهکی، گرؤپهکی، سهر کردهیهکی... هتد. بو بهرزکرنا ئاستی هشیاریی و کاریگه ریکرنی ل سهر رایا گشتی دهیته دهربرین.

ئەنجامدان و دەربارینا ئەفئە کردەیی، فشاری دئیخیتە ل سەر ئەوی لایەنی ژ ئەفئە دیاردی بەرپرس. (سیرل و قاندره‌فیکن) دەربارەیی ئەفئە کردەیی دبیژن: دەربارینەکا فەرمییا رازینەبوونییە ژ تشتەکی، کو وەک خراب هەست پێ دەیتەکر. بەروفاژی گازندە و شینیکرنییە، ئەفئە کردەییە نە ب تئە رازینەبوونی دگەهینیت، بەلکو داخوایا گوهورینییە دگەت. هەرچەندە دبیت گوهدار (لایەنی ئاراستەکری) راستەوخۆ یێ بەرپرس نەبیت ژ ئەوی بارودوخی خراب، بەلئە دقتیت بشیت ئەوی رەوشا خراب بگوهوریت. بۆ نمونە، دبیت مرۆف خۆ پیشاندانی بەرانبەر حکومەتی سەبارەت نەدادپەرورەییەکی بگەت، بەلئە پانەشیت خۆپیشاندانی سەبارەت کەشوەه‌وای یان سەقایی بگەت، چونکی کەس نە یێ بەرپرسە ژ گوهورینا هندی. دیارکرنا رازینەبوونی، دەربارینەکا ئاراستەکرییە بۆ کەسانین کو شیان راستەکرنا بارودوخی هەین (هەمان ژیدەر، 213-214). واتە دیارکرنا رازینەبوونی ئەو، داخوایکرنا و هەولدانە بۆ گوهورینەکی، بۆ نمونە: (ئەم داخوایا مافین خۆ دگەین و ل سەر گرانبوونا بەهائی کەلوپەلان رازی نابین).

8-9-1 شەرمزارکرنا / ئیدانەکرنا - Deplore: شەرمزارکرنا، ئیک ژ ئەوان کردەیانە دەمی ئاخفتنکەر رازینەبوونا خۆ بەرامبەر تشتەکی ب شتووەکی توند دەردبیرت، واتە ب تئە دەربارینا رازینەبوونییە بیکو کارەکی ل گەل ئەنجامدەت. ئارمانجا ئەوی دەربارینا رازینەبوونییە بەرانبەر تشتەکی کو بۆ ئاخفتنکەری جەمی دلگرانییە، ئەو تشی شەرمزاری ل سەر دەیتە کرنا، دگەفیتە ستویی لایەنەکی یانژی کەسەکیدا. (سیرل و قاندره‌فیکن) دبیژن: شەرمزارکرنا دەربارینەکا بەهیزە بۆ خەمگینیی یان رازینەبوونی و پتریا جارن پامانا وئ ئەو، کو کەسەکی یێ هەمی بەرپرسە ژ بارودوخی. بەروفاژی شینیکرنی، کو ب تئە دەربارینا ژ خەمگینیی دگەت. شەرمزارکرنا ئامازەیی دەتە هەستکرنا ب تۆرەبوونی یان شەرمزارکرنا ئەخلاق. بۆ نمونە، مرۆف دشتیت شەرمزارکرنا سەردەریا خراب ل گەل زیدانیان بگەت، کو ئامازی دەتە خەمگینیی و ئامازەیا نەئیکسەرە بۆ لۆمەکرینیی. سەرەرای هندی، د شیاندا نینە مرۆف شەرمزارکرنا پویدانین نەکەسایەتی بگەت وەکی کەشوەه‌وای یان سەقایی، ژبەرکو کەس نینە مرۆف بەرپرسیارەتی بئخیتە ستویی ئەوی. (هەمان ژیدەر، 214). بۆ نمونە: (ئەم ئەوی توندوتیژیا دژی ژنان ئیدانە و شەرمزار دگەین).

9-9-1 خۆ دەریخستن - خۆ هەلکێشان - boast: خۆ دەریخستن ئیک ژ ئەوان کردەیانە، کو ژلای کۆمەلایەتیفە پراپیا جارن ب کردەییەکا نەرتنی دەیتە تەماشەکرنا. ئاخفتنکەر ل دەمی دەربارینا ئەفئە کردەیی ب شانازییەکا زیدەرپوویی بەحسی: سامان، شیان، هیز، یان هەر تشتەکی پەیوەندی ب ئەویفە هەمی دگەت، گەلەک جارن، مەبەستا ئەوی خۆ دەریخستە بەرانبەر کەسانین دی، داکو بۆ ئەوان دیاربگەت ژ وان باشترە یان ژ ئەوان زیدەترە. (سیرل و قاندره‌فیکن) دبیژن: خۆ دەریخستن دەربارینەکا شانازییەکرنا زیدەرپوویی ب تشتەکی مفادار بۆ ئاخفتنکەری، پتریا جارن ل گەل چاقەرێکرنا هندی کو ببیتە جەمی داخوایبوونا گوهداران یانژی جەمی هندی کو چاقین ئەوان پێ پانەین. خۆ دەریخستن، دبیت راگەهاندن بیت (دیارکرنا دەستکەفتییەکی خۆ)، یانژی دەربارینا بیت (دیارکرنا خۆدەریخستن) بیت. واتە ئەفئە کردەیی دەیتە دەربارینا بۆ مەرەما خو دەریخستن (التباهی) یێ (هەمان ژیدەر، 215). بۆ نمونە: بلا کەس خۆ نیزیکی من نەکەت د ئەفئە یاریییدا ئەز هەمی گاڤا یێ ئیکیمە.

10-9-1 پەسن - Compliment: پەسن بریتییە ژ دەربارینا رەزامەندی، سەرسامی و پەسنکرنا کەسەکی یان تشتەکی یان پویدانەکی. ئارمانجا سەرەکی د پەسنیدا، دروستکرنا هەستەکی خۆش و جوانە ل دەف وەرگری دیسان ئالاقەکە بۆ بەهیزکرنا پەیوەندیی جفاکی و هەفگرتنی د ناقبەرا ئاخفتنکەراندان. (سیرل و قاندره‌فیکن) دەربارەیی ئەفئە کردەیی دبیژن: پەسن پامانا ئەوی دەربارینەکا رەزامەندیی ل سەر تشتەکی کو ژ لاین گوهداریفە هاتییە ئەنجامدان یان ژ کوالیتییەک ل دەف گوهداری. ئامازی دەتە هندی کو ئەو تشتی پەسنا ئەوی دەیتە کرنا یێ باشە، بەلئە مەرچ نینە مفای بگەهینیتە گوهداری. پەسن دبیت یان ب ریکا راگەهاندنی یان دەربارینا بیت، وەکی پەسنکرنا سالدوخت یات دەستکەفتیی کەسەکی. کردەیی وەکەف بریتینە ژ "ستایشکرنا" و "خەلاتکرنا" و "شکووەندیکرنا"، بەلئە ئەفئە هەمی ئامازی نادەن کو گوهدار گریدایە ب وی تشتی دەیتە پەسنکرنا. (هەمان ژیدەر، هەمان لاپەر). کەواتە پەسن ئەو، تو سەرسامیی ب کەسەکی یان تشتەکی. ئەرکی سەرەکی یێ

په سنی، (هانان و رازیکرن و ریزگرتن) که سی بهرامبره نهغه ژی نه رکین نه رینییه و دبته نه گهر کو سهرنجا گوهداری بو خو رابکیشیت، بو نمونه: (چاقین ته گلهک د جوانن).

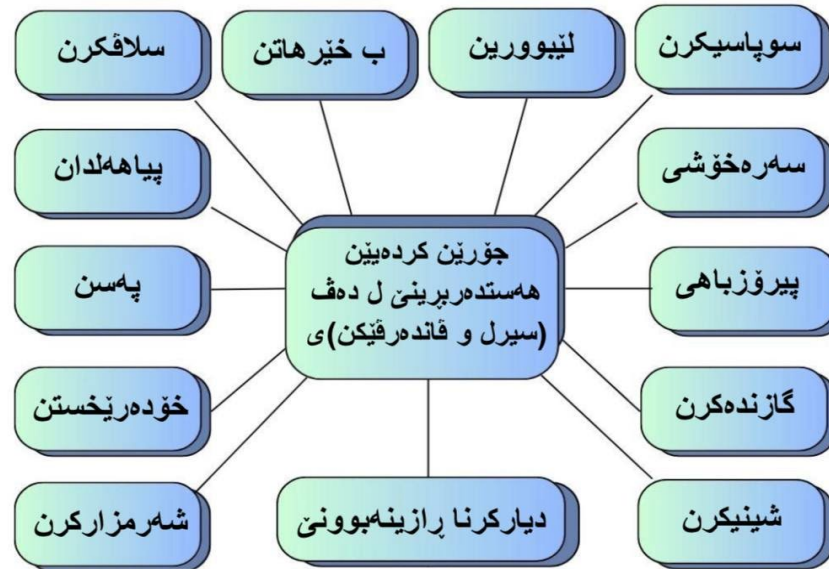
1-9-11 پياهلان - praise: پياهلان يانژی مه دح، وهکو هاندرهکی نه رینی دهیته دیتن و کاریگه ریبیه کا باش ل سهر که سایه تی و رفته رین مرؤفی هه یه. نهف کردهیه هاریکاره بو بلندکرنا ناستی باوهری ب خو بوونی دیسان هاریکاره بو بلندکرنا په یوه ندین جفاکی هه فگرتنی د ناقبه را که ساندا. نهف جورئ کردهیی ((ئیکه ژ کریارین ئاخفتنی بین نه رینی و روله کی دیار د بیاقین جودادا هه نه. وهکو ئاین و نه ده بیات و زمان و سیاست و درونناسییدا)) (عالی، عوسمان، 2025، 5). هه روه سا (سیرل و فاندهر فیکن) دهر باره ی نه فی کردهیی دبیزن: پياهلان دهر برینه ژ رهامه ندییی یان داخبار بوون ب تشته کی، رامانا هندئ دگه هینیت، کو نه و تشتی پياهلان نه وی دهیته کرن تشته کی باشه. وهک هه فیه بو په سنکرنی، به لی پتر جه ختی ل سهر دهر برینا رهامه ندیییه کا گشتی دکته. د شیاندا یه بهیته هژمارتن وهک کردهیه کا دهر برینی ژ بو دیار کرنا نر خاندن و قه درگرائی (Searle and Vanderveken, 1985, 215). بو نمونه: (هوین پینشمه رگه بین قاره مانن هوین هیژ و شیانن بو ملله تی مه).

1-9-12 ب خیر هاتن - welcome: کردهیا ب خیر هاتنی کردهیه که، بو دهر برینا خو شحالییی و ریزگرتنی دهیته دهر برین، نه فی کردهیی گرنگییه کا زور د دروستکرنا هه سته کی ئارامه بخش بهرامبره که سانین دی هه یه. ئارامنا سهره کی یا نه فی کردهیی دهر برینا خوشحالی و پیشوازییه ل که سه کی کو دهیته یان سهره دانئ دکته. واته نهف کردهیه کردهیه که نه رینییه روله کی گرنگ د بهیزکرنا په یوه ندین کومه لایه تیدا دگیرن. (سیرل و فاندهر فیکن) دهر باره ی نه فی کردهیی دبیزن: ب خیر هاتن دهر برینی ژ خو شحالی و دلخوشیی دکته سهاره ت هاتنا که سه کی و میه فاندارییی دیار دکته. هه ردو کردهیین (سلا فکرن و ب خیر هاتن)، ئاراسته کرینه بو گوهداری، به لی سلا فکرن پتر جه ختی ل سهر دانپیدانی دکته و ب خیر هاتن هه سته کی نه رینیتر و میه فانداریتر دگه هینیت. (هه مان ژیده ر، 2015-216). بو نمونه: (ب خیر هاتنا میه فانیین هیژا و ئاماده بوویان دکه ین).

1-9-13 سلا فکرن - greet: سلا فکرن ئیکه ژ نه وان کردهیین گرنگ، نه وین روله کی به رچا ف و کاریگه ر د ده سته یکرنا په یوه ندین کومه لایه تی و دروستکرنا هه سته کی نه رینیدا دگیرن، نهف کردهیه بو دهر برینا ریزگرتن و نیاسینا که سین دی دهیته بکاره یان. ئارامنا سهره کی یا نه فی کردهیی، دهر برینا ریز و حورمه تیه بهرامبره که سانین دی و دروستکرنا که شه کی ئارامه د ناقبه را ئاخفتنکه راندا و پابه ندبوونه ب دابونه ریتین کومه لایه تی و سهرنجر اکیشانا که سی بهرامبره، (سیرل و فاندهر فیکن) دهر باره ی نه فی کردهیی دبیزن: سلا فکرن دانپیدانه کا ساده و دانپیدانه کا ریزگرتنییه، وه کی گو تئا "سلا ف"، وهک دانپیدانه ک ب ئاماده بوونا که سه کی. چ پامانین کویر تر یان ناقه رو که کا پیشنیارگری ب خو فنه ناگریت (هه مان ژیده ر، 2016). دیسا (سیرل) دیار دکته کو سلا فکرن جو ره که ژ ل ده می نه جامدانا پوره سماندا دهیته بکاره یان و هندنک جارن ب ریکا سلا فکرنی بشین ل گه ل یاساین ئاخفتنی بچن (searle, 1969, 64-65) واته ((سلا فکرن دبته پوره سمه ک و ئیکه ژ یاساین نه جامدانا ئاخفتنی)) (عالی، 2021، 112). بو نمونه: (سلا ف و ریز گه لی ئاماده بوویان هیژا).

ل دوماهییی پیدقییه ئامازه ی ب نه وی چه ندی بدین، کو نهف کردهیین مه ئامازه پیدان ئاخفتنکه ر یان گوتار بیژئ سیاسی ده می دهر دبیریت، هه ر کردهیه کی بو مه به سته کی بکاره یان، هه روه کی (فاندهر فیکن) ئامازه ی ب نه وی چه ندی دکته و دبیزیت: د ناف کردهیین هه سته دهر برینیدا، سو پاس بو (دهر برینا سو پاس گوزاریی) و پیروز باهی بو (دهر برینا خو شیییی) و لیبوورین بو (دهر برینا خه م و په شیمانییی د هندک بارودوخاندا ئاخفتنکه ر به رپر سیاره ژئ) و سهره خو شی بو (دهر برینا هه فسوزییی) و گازنده کرن بو (دهر برینا رازینه بوونی) و شینیکرن بو (دهر برینا خه م و که سه ریبی) و دیارکرنا رازینه بوونی بو (دهر برین و دیارکرنا رازینه بوونی) و خو دهر یخستن بو (دهر برینا شانازییه کا زیده رووی، کو نه و تشتی شانازییی پی دبه ت و خو پی مه زن دکته بو ئاخفتنکه ری باشه) و په سن بو (دهر برینا په سنکرنا گوهداری بو تشته کی) و شه رمزار کرن بو (دهر برینا خه م کا بهیز و ئیدانه کرنی) و ب خیر هاتن بو (دهر برینا ب خیر هاتنا که سه کی) و سلا ف بو (دهر برین و

نیشاندانا ریزی) دهینه بکارهینان (vanderveken and kubo, 2002, 33– 34). ئەف هیلکاری ل خوارئ دیار، جۆرین کردەیین هەستەربەیینە ل دەف (سیرل و فاندەرڤیکن- 1985)ی.

هیلکاری ژماره (1) جۆرین کردەیین هەستەربەیینە ل دەف (سیرل و فاندەرڤیکن)ی

2- کردەیین هەستەربەیینە د گوتاریدا "گوتارا سەرۆک بارزانی دەربارە ی پێراندۆمی وەکو نمونە"

د ئەفئ پشکیدا، ئارمانجا مەیا هەرە سەرەکی ئەو، کۆ جۆرین کردەیین هەستەربەیینە ل دەف (سیرل و فاندەرڤیکن- 1985)ی د گوتارەکا سەرۆک (مەسعود بارزانی)یدا، ل کەرەڤالا (بەلج) بۆ سەربخۆبوونا کوردستانئ ئەوا ل پیکەفتی 16ی ئەیلولا سالا 2017ئ ل دھوکی ل یاریگەها وەرزشی پشکیشکری دەربێخین. ئەف گوتارە هاتییه هەلبژارتن، چونکی گوتارا پێراندۆمی ب سەرۆشتی خۆ، گوتارەکا هاندانییه. ئەرکی ئەوئ یئ جەوھەری بەلاڤکرن زانیاریان نینە، بەلکو ئاڤا کرا هەستەکی نەتەوہیی یئ هەڤشکە. ئەف گوتارە هاتییه هەلبژارتن، داکو بۆ مە دیاربییت سەرۆک بارزانی ب چ شیوہ دەربێن ژ باری دەروونیئ خۆ کرییه. دیسان گوتارا پێراندۆمی نمونەیهکا بەرچاڤ و زیندییه کو تیدا دیاربییت چاوا هەست و سۆز وەک هیزەکا سیاسی یا بنەرەتی دەیتە بکارهینان، ژ بۆ مەرەما (رازیکرن، هاندان، هەستورووژاندن و هەلخەلەتاندن... هتد)ئ. د ناڤ ئەفئ ڤەکۆلینیدا ئەم دئ دیارکەین، کیش کردە هاتییه بکارهینان و جۆرین ئەوان دەستنیشانکەین کا هەر کردەیهک ب شیوہیی (راستەوخۆ یان نەراستەوخۆ) هاتییه بکارهینان، پاشان دیارکەین هەر کردەیهکا د گوتاریدا هاتی؛ پلەیا کاریگەرییا ئەوئ چەندە واتە بارزانی هەستەربەیینە خۆ: ب (نەباش، باش یان گەلەک باش) دەربێییه. پاشان دئ رێژەیا سەدی یا هەر (کرده و جۆر و پلەیهکا) هەستەربەیینە دەستنیشانکەین و دیارکەین کا هەر ئیک ژ ئەوان چەند جارن د گوتارین (بارزانی)دا هاتییه بکارهینان، چونکی ئارمانجا مەیا هەرە سەرەکی دەریخستنا ئەڤان کردەیانە و دیارکرن رادئ کاریگەرییا کردەیین هەستەربەیینی ل دەف سەرۆک بارزانی.

1-2 شەڤەکرن گوتارا سەرۆک مەسعود بارزانی ل کەرەڤالا (بەلج) بۆ سەربخۆبوونا کوردستانئ ل پارێزگەها دھوکی ل پیکەفتی 16 ئەیلولا سالا 2017 ئ (4):

نمونه ژ گوتاری	جۆرین کردەیین هەستەربەیینە	شەڤاژین کردەیا هەستەربەیینە	پلەیین کردەیا هەستەربەیینە	شەڤەکرن مەبەستا گوتاری
----------------	----------------------------	-----------------------------	----------------------------	------------------------

<p>بازانی، ل دەستتیکا په یاما خو ئیکسەر پیاهلانا جه ماوهری پاریزگه ها دهوکی کرپیه ب رپیا په یفا خوراگر و ههستی ئەوان لقا ندییه.</p>	<p>گه له ک باش</p>	<p>راسته وخو</p>	<p>پیاهلان</p>	<p>جه ماوهری پاریزگه ها دهوکا خوراگر.</p>
<p>نیشانانا سۆزه کا بهیز و دلخوشییه کا زیده بو مه زکرنا گرنگییا کۆمبوونی و بهیزکرنا په یوه ندییان ل گهل ئاماده بوویان، ب ئەوی شیوهی ب خیرها تئا ئەوان دکهت کو نه شییت دهر برینی ژ خوشییا خو بو دیتنا جه ماوهری پاریزگه ها دهوکی بکهت.</p>	<p>گه له ک باش گه له ک باش</p>	<p>نه راسته وخو نه راسته وخو</p>	<p>پیاهلان ب خیرها تئا</p>	<p>نزانم چه وا ته عبیری ل خوشحالییا خو بکه، کو ئەز وه دبینم چافی خودی ل وه بیت.</p>
<p>ل ئەفیری بارزانی، ل دەمی ئەوی گهرموگورییا خه لکی دهوکی و دهستتوتانا ئەوان دیتی، دبیزیت: وه بریارا خو دا پیدفی هندئ ناکهت هوین بیژن بهلی، ههروهکی هه وه گوتی بهلی، واته مادهم ئەف جه ماوهری خوراگره یه، هه وه پیشوهخت بهلی یا په سه ندری.</p>	<p>باش</p>	<p>نه راسته وخو</p>	<p>پیاهلان</p>	<p>وه بریارا خو دا وه ئەز پیویست نابینم بیژمه وه بیژن بهلی، چونکی وه گوت بهلی.</p>
<p>بازانی، سوپاسییا خه لکی دهوکی دکهت، بو رولی ئەوان یی بهرچا ف د پیشوازییا ئاواره یاندا دیسان پشته فانییا سهنگه ران ل گهل تیروستین داعش.</p>	<p>گه له ک باش</p>	<p>راسته وخو</p>	<p>سوپاسیکرن</p>	<p>پیشه کییی پیویست دزانم، سوپاسیت پی پایان پیشکشی وه بکه، خه لکی دهفرا دهوکی.</p>
<p>ل ئەفیری بارزانی، بهحسی مرؤف دوستییا خه لکی دهوکی دکهت و هه ول ددهت پیاهلانا ئەوان بکهت بهرانبه ر ئەوی کاری پیروزی ئەوان کری، دیسان بارزانی، سوپاسییا خه لکی دهوکی دکهت بهرمبه ر رولی ئەوان د پشته فانییا پیشمه رگه یاندا، پاشان شانازی ب خه لکی دهوکی دبهت و دبیزیت وه سه ری مه بلندکر. ئەف دهر برینه یین هانینه دهر برین ژ بو مه به سستا رازیوون و ریزگرتنی بهرانبه ری خه لکی دهوکی.</p>	<p>گه له ک باش گه له ک باش</p>	<p>نه راسته وخو راسته وخو</p>	<p>پیاهلان سوپاسیکرن</p>	<p>خه لکی دهفرا دهوکی، پاریزگه ها دهوکی بو ئەوی رولی مرؤفایه تی ب دروستی وه دیتی چ ل پیشوازییا ئاوارا، چ ل پشته فانییا چه په یی و پشته فانییا پیشمه رگین قاره مان وهختی روه رووی بوینه فه ل گهل تیروستیین داعش، سوپاسییا وه دکه، وه سه ری مه بلندکر.</p>
<p>بازانی ل ئەفیری بهرانبه ر جه ماوهری پاریزگه ها دهوکی، گاندهیا ژ حکومه تا عیرا قی دکهت ژ بهر پیگیرینه کرنا ئەوان ب دهستووری و هه ولدایه گانده یین خو ب شیوازه کی باش دهر بریت، داکو خه لکی هاندهت بچن سه ر سندوقین دنگدانئ و دهنگی ب ریفرا ندومی بدن.</p>	<p>باش</p>	<p>نه راسته وخو</p>	<p>گاندهکرن</p>	<p>ئه گه ر ئیلتزام ب دهستووری هاتبا کرن، ئه گه ر شه راکهت قه بوول کربا، رهنگه نه گه هشتبا ئەفرو.</p>
<p>دیسان بارزانی ل ئەفیری گانده یان ژ حکومه تا عیرا قی دکهت ژ بهر پیشیلکرنا شه راکهت و دهستور و ئیکگرتنی. ئەف جو ری گانده کرنی ژ حکومه تا عیرا قی، بهرانبه ر جه ماوهری پاریزگه ها دهوکی، گانده کرنه کا باشه بو ئەفی جه ماوهری داکو ئەوان هان بدهت یان رازی بکهت دهنگی ب ریفرا ندومی بدن.</p>	<p>باش</p>	<p>نه راسته وخو</p>	<p>گاندهکرن</p>	<p>ئه م ما دستوور پیشیلکر ئیخسته بن پین خو، شه راکهت نه هیلا، ته و افوق نه هلا، هه فسسهنگی نه هیلا...</p>
<p>بازانی گانده یان ژ حکومه تا عیرا قی دکهت، دیار دکهت کو پشتی رژیما به عس روخیای، هه وه هه مان فه رهنگ ل گهل خه لکی کوردستانی دووباره کر هوین رازی نه بوون کورد ببه شریک ل گهل هه وه.</p>	<p>باش</p>	<p>نه راسته وخو</p>	<p>گاندهکرن</p>	<p>ئه م ما زور پی نه چوو دهر کهت کو هه مان فه رهنگه، فه رهنگی کو قه بوولنا کهن خه لکی کوردستانی شریک بن ل به غدا.</p>
<p>بازانی ل ئەفیری گانده یان ژ حکومه تا عیرا قی دکهت، بهرانبه ر ئەوی زولم و ته عدا یی و ئەفالا ب سه ری ملله تی کورد هینا ی بو خه لکی دا دیار کرن کو به غدا چ جار ان نابیه دوست.</p>	<p>باش</p>	<p>راسته وخو</p>	<p>گاندهکرن</p>	<p>مه گوت عه قلیه تا ئەفالا چیییا، خه لاس بووی ل به غدا، به س ب شیوه یه کی دی دیسان ئەفاله کا دی ب سه ری خه لکی کوردستانی ئینا.</p>

ل ئەقیرئ بارزانی رازینه بوونا خۆ دیارکریه به رانبه ر حکومتا عیراقی و دیاردهکەت کو ئەگەرئ ئەنجامدانا ریفراوندۆمی ژبه ر پینا نانی خەلکی کوردستانییه و وانا پیگه ژیان قەبیل نەکرهیه نەکو مه لهورا ئەف بریاره هاته دان. خەلکی ریفراوندۆم ئەنجامدا.	باش	نەراسته وخۆ	دیارکرنا رازینه بوونی	وهختی نانی خەلکی بری، لازمیوی وی رۆژی وا زانییا کو چ عیلاقا مه و وان پیگه نه ما، وان شهراکهت قەبوول نەکر نەک مه.
ل ئەقیرئ بارزانی په یامهکی دگهینیه حکومتا عیراقی دیاردهکەت مادهم هوه پیگه بوون قەبیل نەکر ئەمژی خزمهتکارییی قەبیل ناکهین و هەر ئەف بۆ ئەگەرئ ئەنجامدانا ریفراوندۆمی.	باش	نەراسته وخۆ	دیارکرنا رازینه بوونی	مادهم شهراکهت قەبوول نەکن، ئەمیش خزمهتکارییی قەبوویل ناکهین.
دیسان بارزانی گازندهیا ژ حکومتا عیراقی دکهت دیاردهکەت کو چ دیموکراتییە ل به غدا نه مایه هەمی یا بۆیه دهوله تهکا مه زهه بی و دیموکراتیه تی چ بهایی خۆ ل به غدا نه مایه.	باش	نەراسته وخۆ	گازنده کرن	ئەفرۆ ئەمیت روبروی دهوله تهکا ئاینی یا مه زهه بی بووی نه دهوله تهکا دیموکراتی فیدرالی، فیدرالییی ئەسلەن چ مه عا نه مانه.
بارزانی ل ئەقیرئ ب شیوهکی نەراسته وخۆ پیا هلدانا گهلی کوردستانی دکهت و ب دنگهکی بلند و جوش و خرۆش دیژت ئەف بریارا گهلی کوردستانییه. نه یا حزبهک و دوو حزب و سێ حزبايه.	گهلهک باش	نەراسته وخۆ	پیا هلدان	ئەف نه بریارا شه خسهکیه و نه بریارا حزبهکی و دوو حزبا و سێ حزبايه، ئەف بریارا گهلی کوردستانییه.
بارزانی دهستخوشیی ل ئەندم په رله مانین کوردستانی دکهت ژبه ر رولی ئەوان یی ژ ههژی دهرباره ی بریاردان ل سه ر ئەنجامدانا ریفراوندۆمی.	گهلهک باش	راسته خۆ	پیا هلدان	ئەز وهخته کیدا کو دهستخوشیی ل ئەندامیت په رله مانی کوردستانی دکهم کو دوینی کۆمبووین و بریارهکا میژوویی دا دهستخوشیی لی دکهم.
بارزانی پیرو زبایی ل گهلی کوردستانی و ل ئەندم په رله مانان دکهت ژبه ر بریارا ئەنجامدانا ریفراوندۆمی.	باش	راسته وخۆ	پیرو زبایی	پیرو زبایی ل گهلی کوردستانی و ل وان دکهم.
بارزانی گازندهیا ژ حکومتا عیراقی دکهت، کو پیگه بوون ل گه ل به غدا سه رکهفتن نه هینايه دیاردهکەت، کو ئەگەرئ به غدايه.	باش	نەراسته وخۆ	گازنده کرن	شهراکهت قەشەل ئینا
بارزانی ل ئەقیرئ ب شیوهکی راسته وخۆ گازندهیا ژ حکومتا به غدا دکهت و هه لویستی خۆ گهلهک ب باشی دهربریت پشتی گازنده کرنی دیژت، مادهم ئەم نه شین پیگه بژین، وهرن دا ببینه دوو جیرانییت باش و پیگه ب بهخته وهری و ئارامی بژین.	گهلهک باش	راسته وخۆ	گازنده کرن	ئەمما مه پیچیناییت ئەم و هنگ پیگه بژین و خهتا هنگویه نه یا مه، وهرن دا ببینه جیران.
بارزانی گازندهیا ژ هندی دکهت کو حکومتا به غدا ب زمانی ته هیدی ل گه ل حکومتا کوردستانی د ئاخقی، بارزانی گازندهیا ن دکهت کو هەر ئەوان دهستور یی پیشیلکرن نەکو مه.	باش	نەراسته وخۆ	گازنده کرن	ئەمما جهی داخیه کو ئەفرۆ یی ب زمانهکی ته هیدی ئاخقن و بهحسی دهستوری دکن، کو ئەف بریاره نه یا دهستورییه، ئەو دهستوری وان پیشیل کری.
بارزانی ب نه راسته خوویی گازندهیا ژ حکومتا عیراقی دکهت، دهرباره ی ته هیدی ئەوان و دیژت: زمانی ته هیدی چ نه تیجه نابن.	باش	نەراسته وخۆ	گازنده کرن	ته بیعی ئەم ته هیدا ل کهسهکی ناکهین وه حه زیش ناکهین کهسهک ته هیدا ل مه بکهت، زمانی ته هیدی چ نه تیجه نابن
بارزانی ل ئەقیرئ ب رینا په یفا (بیدعه) گازندهیا ژ حکومتا عیراقی دکهت دهرباره ی زۆرینه یا سیاسی.	باش	نەراسته وخۆ	گازنده کرن	بیدعه په کا دی نووکه ییت دئینه دهری، بیدعه په کا نوو بهحسی زۆرینا سیاسی دکن.

<p>بازرانی گازندهیا ژ حکومتا عراقی دکته دیاردکته کو زۆرینیا سیاسی ئانکو خۆسهپاندنا عراقی ل سهر گهلی کوردستانی و بازرانی یی نه پازیبه ژ ئه فی چهندی له ورا گازندهیان ژئ دهت.</p>	باش	نه راسته وخۆ	گازنده کرن	<p>زۆرینا سیاسی، یه عنی قه گه ریان بۆ خۆسه پاندنی، یه عنی بۆ ئینکارا شهراکه تا گهلی کوردستانی.</p>
<p>ل ئه فیرئ بازرانی گازندهیا خۆ ب راسته وخۆیی دیاردکته کو نوکه ل بهغدا په رله مان نه مایه په رله مانه کی فیدرالی، به لکو په رله مان یی که فتییه دهستی کومه کا شوفینییا.</p>	باش	راسته وخۆ	گازنده کرن	<p>دگه ل بهغدا، نوکه نه په رله مانئ فیدرالییه، په رله مانه که یی که فتییه دهستی مه جموعه یه کا شوفینییا، زۆرینا سیاسی، بیدعه یه که دقین شه ری ئیرادی دگه ل مه بکه ن گه ل خه لکی کوردستانی.</p>
<p>بازرانی ب شتویه کی نه راسته وخۆ ئه وان بریاریت حکومتا عراقی دژی هه ریما کوردستانی داین، شه رماز و ئیدانه دکته و دیاردکته، کو ئیدی چ ئیعتیار بۆ بریارین وان یین شوفینی نین.</p>	باش	نه راسته وخۆ	شه رماز کرن	<p>ل ئه قرو پیدا هیچ ئیعتیاره ک بۆ بریاریت په رله مانئ شو فینین عراقی نینه ل هه ریما کوردستانی.</p>
<p>ل ئه فیرئ بازرانی پیا هلدانا جه ماوه ری پاریزگه ها دهۆکی دکته و دیاردکته کو ئیرادا ئه وان ژ هه ر تشته کی ب هیزتره و ب قوه تتره.</p>	گه له ک باش	راسته وخۆ	پیا هلدان	<p>ئه ز باوه رم ئیرادا فی گه له ی، ئیرادا فی جه ماوه ری ل هه می چه ک و هیزه کی ب هیزتر و ب قوه تتره.</p>
<p>بازرانی سوپاسییا هه لویستین دهوله تین ئه وروپی و دهوله تین ده رقه و دهوله تین هه ریمی دکته بۆ پیا هلدانا پیشمه رگه ی کری.</p>	باش	راسته وخۆ	سوپاسی کرن	<p>زۆر باشه ئه م مه منونین.</p>
<p>بازرانی رازینه بوونا خۆ بۆ دهوله تین زله یز دیاردکته ل ده می بۆ مه رم و به رژه وه ندین خۆ یین تایبه ت دژی بریارا ریفرا ندۆمی رادین. بازرانی دیاردکته کو ئه قه ئه ف چه نده نه یا ده ستوورییه و فی چه ندی قه بیل نا که ن، له ورا رازینه بوونا خۆ دیار کرییه و بریارا ئه نجامدانا ریفرا ندۆمی دا.</p>	باشه	راسته وخۆ	دیار کرنا رازینه بوونی	<p>به س وه ختی بۆ رازی بوونا فی لای یان لای دی به رپرسه کی ده رقه به ییت و بیژیت، ئه قه نه یا شه رعیه یه و نه یا ده ستوورییه؛ قه تعه ن ئه م فی ل که سه کی قه بوول نا که یین.</p>
<p>بازرانی پیا هلدانا جه ماوه ری کوردستانی دکته کو بریارا شه رعیه یه تا ریفرا ندۆمی دی ب ریکا جه ماوه ری کوردستانی و خوینا شه هیدان بیت و ئه قه ژی کارقه دانی ل ده ف جه ماوه ی په یدا دکته کو به ره ف سن دو قین ده نگدانی بچن و ده نگی خۆ بدن.</p>	گه له ک باش	نه راسته وخۆ	پیا هلدان	<p>شه رعیه یه تا ریفرا ندۆمی ئه م ل جه ماوه ری کوردستانی وه ردگ رین ئه م ل خوینا شه هیدیت خۆ وه ردگ رین نه ل خه لکه کی دی.</p>
<p>بازرانی ل ئه فیرئ په سنا دهوله تا داهاتییا کوردستانی دکته و په سنا پیگه ژیا نا ل ئاینده ی دکته کو هه می ئین و مه زه به ک دی د کوردستانییدا ب ته باهی و ئارامی ژین.</p>	گه له ک باش	نه راسته وخۆ	په سن	<p>دهوله تا داهاتییا کوردستانی ئیشائهللا ه— دی دهوله ته کا مه ده نی بیت، دهوله تا هه می پیکه اتا دی بیت، دهوله تا: کوردا، عه ربا، تورکمانا، ئاشوورییا، کلدانا، سریانا، ئه رمه نا یا هه می دین و مه زه با بی فره ق و جو داهی</p>
<p>ل ئه فیرئ بازرانی گازندهیا خۆ ژ ئه وان حکومتان دکته ئه وین ل عراقی هاتینه سهر حوکی، واته گازندهیا ئه وی ژ عراقی ب خۆ نینه، به لکو گازندهیا ئه وی ژ ئه وان حکومتانه ئه وین عراقی ب ریفه دهن.</p>	باش	نه راسته وخۆ	گازنده کرن	<p>موشکیلا مه گه ل دهوله تیت حاکم بووینه، ئه و دهوله تیت کو هاتییه سهر حوکی ل ئه و حوکومه تیت کو هاتییه سهر حوکی، مشکیلامه دگه ل وان بوویه.</p>
<p>بازرانی پیا هلدانا خه لکی کوردستانی و ئه وی فره هه نگا کو پی هاتییه نیاسین دکته و دیاردکته کو ئه ف فره هه نگه جه ی</p>	گه له ک باش	راسته وخۆ	پیا هلدان	<p>ئه و فره هه نگی دهوله مه ندی کو خه لکی کوردستانی پی هاتییه</p>

<p>ناسین و جهی شانازییهکا مهزنه. فەرهنگی پیکه ژیان، فەرهنگی یهک دوو قهبوویل کرن...</p>				<p>شانازییهکا مهزنه بۆ ئەوی لهورا پیاوهلدانا ئەوی فەرهنگا خهلكی كوردستانی پێ هاتییه ناسین دكهت.</p>
<p>ییت هه‌ی ئەقرو ل به‌غدا هه‌می به‌رنامی وان ئەوه، كو ئەف وه‌زعی كوردستانی تیکبدهن و ئەو ده‌سکه‌فتیت کو هه‌ی جارهدکادی ل میلیله‌تی کورد بستینه‌فه.</p>	گازنده‌کرن	راسته‌وخۆ	باش	<p>بارزانی دیاردکهت کو ل به‌غدا گه‌له‌ک لایه‌ن بین هه‌ین به‌رنامی وان ئەوه وه‌زعی کوردستانی تیک بدن و جارهدکا دی ئەو ئارامییا ل هه‌ریم هه‌ی ژئ بستینه‌فه.</p>
<p>فینجا به‌ری کو ئەو وی پلانی به‌رانبه‌ر خه‌لکی کوردستانی جینجیکه‌ن، خه‌لکی کوردستانی بریارا خو دا، ئەمیش چی دی قه‌بوول ناکه‌ین بنده‌ستییه‌ی ئەم قه‌بوول ناکه‌ین پلانگیریه‌ی دژی ئایندی مه‌.</p>	دیارکرن رازینه‌بوونی	راسته‌وخۆ	گه‌له‌ک باش	<p>بارزانی ل ئەقیری ئەو چه‌ندا دژی هه‌ریم کوردستانی ده‌یته‌ کرن، جهی رازیبوونی نینه له‌ورا بارزانی ل ئەقیری رازینه‌بوونا خو دیارکریه‌ و گوتیه‌، خه‌لکی کوردستانی بریارا خو دا، مه‌به‌ست پێ ئەنجامدانا ریفراوندومییه‌.</p>
<p>یه‌عنی بینه‌ف ئالوکا، هه‌چی گافا عه‌قلی وان بری و دلێ وان خاست سێ چار گولله‌ توپیت هاوونی ل ده‌وکی وه‌رکه‌ن، بینه‌ بن هه‌قلیری، هه‌چی گافا عه‌قلی وا بری سێ چار ساروخا د هه‌قلیری وه‌رکه‌ن و ته‌هدیدا ل مه‌ بکه‌ن، به‌لی به‌لی دبیزن فه‌گه‌رین بۆ سنووری خو یه‌عنی سنووری کوردستانی ئەو خه‌تی سه‌وزه هه‌ی هه‌ی!!!</p>	گازنده‌کرن	نه‌راسته‌وخۆ	باش	<p>بارزانی ل ئەقیری یی گازنده‌یا ژ حکومه‌تا عیراقی دکهت بۆ سه‌ره‌ده‌رییا ئەوان ل گه‌ل خه‌لکی هه‌ریم کوردستانی و گازنده‌یا ژ ئەوی چه‌ندی دکهت کو هوین نه‌یین باوه‌ریینه‌ هه‌ر گافا هوین نیزیکی مه‌ بوون، ژبه‌ر به‌رژه‌وه‌ندیین خو دی توپ و ساروخان د مه‌ وه‌رکه‌ن.</p>
<p>سوپاسا هه‌قه‌یمانا دکه‌ین بۆ ئەو هاروکاریا وان بۆ مه‌ کری</p>	سوپاسیکرن	راسته‌وخۆ	باش	<p>بارزانی سوپاسییا هه‌قه‌یمانا یا کری بۆ هاریکاریا ئەوان ل گه‌ل هه‌ریم کوردستانی.</p>
<p>ئەم سوپاسییا هه‌قه‌یمانا دکه‌ین، ئەمریکا و هه‌می هه‌قه‌یمانیت وان بۆ هاریکاریا وان بۆ مه‌ کری ل شه‌ری داعش.</p>	سوپاسیکرن	راسته‌وخۆ	باش	<p>دیسان بارزانی سوپاسییا هه‌قه‌یمانا یا کری بۆ ئەوی هاریکاریا ل گه‌ل پێشمه‌رگه‌ی کری ل شه‌ری دژی داعش.</p>
<p>لیره‌دا ئەز پنیویست دزانم سوپاسیت خو بۆ هه‌می ئەو پێشمه‌رگیت قه‌هره‌مان پنیرم، کو که‌رامه‌ت و شه‌ره‌فا گه‌لی کوردستانی پاراستی.</p>	سوپاسیکرن پیاوه‌لدان	راسته‌وخۆ راسته‌وخۆ	باش گه‌له‌ک باش	<p>ل ئەقیری بارزانی سوپاسییا پێشمه‌رگه‌ی دکهت و د هه‌مان ده‌مدا پیاوه‌لدانا وان یا کری، کو ئەوان پوله‌کی مه‌زن د پاراستن و که‌رامه‌ت و شه‌ره‌فا گه‌لی کوردستانی یی کری.</p>
<p>ئەو چه‌کی پێشمه‌رگه‌ی شه‌ر پێ کری داعش پێ شکاندی، ئەز باوه‌رناکه‌م هه‌ی چه‌یشه‌ک ل دنیایتدا ب وی چه‌کی بکاریت دوژمه‌کی وه‌کو داعش بشکینیت.</p>	پیاوه‌لدان	راسته‌وخۆ	گه‌له‌ک باش	<p>دیسان بارزانی پیاوه‌لدانا پێشمه‌رگه‌ی دکهت، کو هه‌ی هه‌ی نینه ل دونیای بشیت ب ئەوی چه‌کی پێشمه‌رگه‌ی شه‌ر پێ کری، بشیت دژمه‌کی وه‌کی داعش بشکینیت. ئەقه‌ژی باوه‌ری و به‌یزبوونی ل ده‌ف جه‌ماوه‌ری و پێشمه‌رگه‌یان زنده‌ دکهت و هاندانی ل ده‌ف په‌یدا دکهت.</p>
<p>ئەم سوپاسییا هه‌قه‌یمانا دکه‌ین بۆ ئەو هاروکاریا کو بۆ پێشمه‌رگا کری.</p>	سوپاسیکرن	راسته‌وخۆ	باش	<p>بارزانی سوپاسییا هه‌قه‌یمانا دکهت بۆ رولی ئەوان د هاریکاریا پێشمه‌رگه‌ی ل شه‌ری دژی داعش.</p>

ئەم سوپاسىيا وان دكەين	سوپاسىيكرن	راسته وخۆ	باش	ديسان بارزانی سوپاسىيا هەقپەيماننا دكەت بۆ رولى ئەوان د هاريكارييا پيشمه رگهيدا ل شهري دژی داعش.
سوپاسىيا ئەمريکا و هەمی هاوپەيمانييت وان و ئەم چ جار و هەلويستال بير ناکەين.	سوپاسىيكرن	راسته وخۆ	باش	ديسان بارزانی سوپاسىيا هەقپەيماننا ب تايپه تي (ئەمريکا) دكەت، بۆ رولى ئەوان د هاريكارييا پيشمه رگهيدا ل شهري دژی داعش. ل ئەقيرى بۆ مە ديارديت کو د ئەقئ گوتاريدا بارزانی گەلەك سوپاسىيا (ئەمريکا) و هەقپەيماننا دكەت بۆ هندی، داکو ئەو پشگيريا خو بۆ سەر بخوبونا هەريعی دياربکەن و دژی ئەنجامدانا ريفراندهمی رانه وهستن.
بۆ هەموو دونيايى ئيسپات بووی کو پيشمه رگيت قاره مان چه کەکی زۆرى کيم ئيستورا داعشى تیکشکاند و ئەقە فەخر و شانازييه بۆ گەلی کوردستاني.	پياهلدان	راسته وخۆ	گەلەك باش	بارزانی ل ئەقيرى پياهلدانا پيشمه رگه ی دكەت و کو شيان تيرورستين داعش بشکينيت و شانازيى ب ئەقئ چەندى دبهت. کو وان شيايى ب ئەوی چهکی کيم تيرورستين داعش بشکينيت.
وهخت يى هاتی وهخته ئیدی بيژين ئیدی بهسه مه ئەقیت جاره کادی بيينه ئەنفالکرن، بيينه کيميا بارانکرن، بيينه کومەلکوژکرن.	گازندهکرن	نه راسته وخۆ	باش	بارزانی ئەقئ گازندهی بۆ هندی دكەت، داکو بۆ خەلکی دهۆکی دياربکەت، کو ئەم د راستين و مافى مهيه سه ره وخۆ ئازاد بژين و گازندهيان دكەت ديژيت ئیدی بهسه مه نه قیت بهينه ئەنفالکرن و کيميا بارانکرن.
و ليره دا ب پئويست دزانم، سوپاسىيا خوشک و براييت مه ييت عەزیز و بهرکەفتی کوردیت تاراوگە ی بکەم...	سوپاسىيكرن	راسته وخۆ	باش	بارزانی ل ئەقيرى سوپاسىيا ئەوان کوردین ل ئەورویا دكەت ئەوین کو مل ب ملی جه ماوه ری کوردستاني خزمه تا گەل و نيشتمانی خو دكەن.
دويمايين سلاقيت گەرم بۆ هەمی جه ماوه ری کوردستاني بۆ وه ييت خوشتقی.	سلافکرن	راسته وخۆ	گەلەك باش	بارزانی سلافا ل جه ماوه ری کوردستاني و ئەو کەسین ل کەرنه قالی ئاماده بووين دكەت.
سلافا بۆ گیانی شه هیدین قه هره مان.	سلافکرن	راسته وخۆ	باش	ديسان بارزانی ل ئەقيرى سلافا بۆ گیانی شه هیدین کوردستاني دهنيريت.
سلافا بۆ پيشمه رگيت قه هره مان.	سلافکرن	راسته وخۆ	باش	ل دوماهيی بارزانی ريزگرتن و سلافکرن ل پيشمه رگه ی وهک پاريزه رين زيندى يين نيشتمانی و ئاینده ی دده ته ديارکرن.

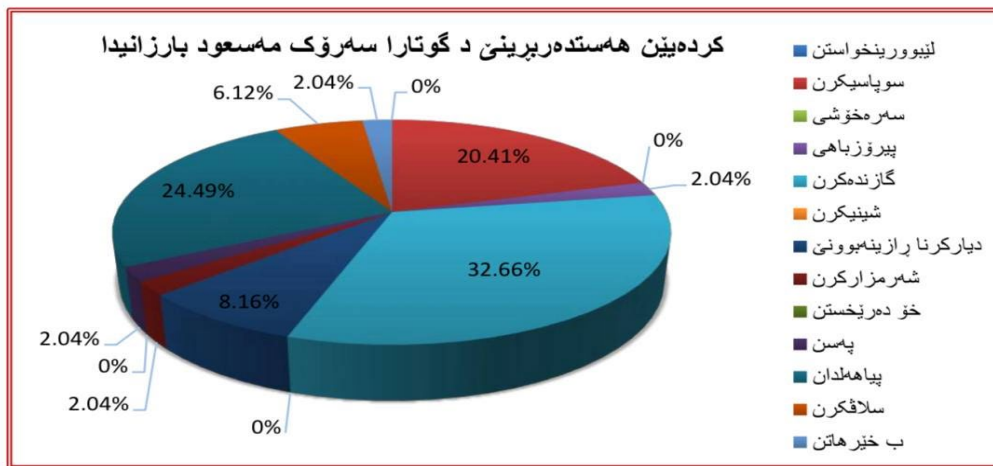
خشته یی ژماره (3) جۆر و شیواز و پله یین کردە یین هەستدەر بړینی د گوتارا سەرۆک بارزانیدا

ل دوماهيی پیدقییه ئامازە یین ب ئەوی چەندی بدەین، کو ئەو کردە یین هەستدەر بړینی، ئەوین د گوتارا سەرۆک بارزانیدا هاتینه دەریخستن، هژمارا ئەوان (49) کردە نه، کو ب (کرده و شیواز و پله) یین جۆراوجۆر د ناڤ گوتاریدا هاتینه بکارهینان هەروەکی د ئەقئ خشته یین خواریدا، کو چەند جار بکاهینانا هەر (کرده و شیواز و پله) یا کاریگه ریا ئەوی هاتینه ديارکرن و ریزه یا ئەوان یا سەدی، ب ریا بهرنامه یی (Excel-2021) هاتینه دەریخستن.

چەند جار بكارهینانا پله یا کاریگه ریا کردی هسته دربرینی و ریژه یا سەدی						چەن جار بكارهینانا شیوازی کرده یین هسته دربرینی و ریژه یا سەدی				چەند جار بكارهینانا کرده یین هسته دربرینی و ریژه یا سەدی		جوړی کرده یی
گه له ک باش		باش		نه باش		نه راسته وخو		راسته وخو		0	0	
0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0			0%
11.12%	2	25.80%	8	0%	0	0%	0	37.04%	10	20.41%	10	سوپاسیکرن
0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	سەرەخۆشی
0%	0	3.23%	1	0%	0	0%	0	3.70%	1	2.04%	1	پیروزیباهی
5.55%	1	48.38%	15	0%	0	54.54%	12	14.81%	4	32.66%	16	گازنده کرن
0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	شینیکرن
5.55%	1	9.68%	3	0%	0	9.09%	2	7.41%	2	8.16%	4	دیارکرن رازینه بوونی
0%	0	3.23%	1	0%	0	4.55%	1	0%	0	2.04%	1	شهرمزارکرن
0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	خو درنخستن
5.55%	1	0%	0	0%	0	4.55%	1	0%	0	2.04%	1	پهسن
61.13%	11	3.23%	1	0%	0	22.72%	5	25.93%	7	24.49%	12	پیاهلدان
5.55%	1	6.45%	2	0%	0	0%	0	11.11%	3	6.12%	3	سلافکرن
5.55%	1	0%	0	0%	0	4.55%	1	0%	0	2.04%	1	ب خیرهاتن
100%	18	100%	31	0%	0	100%	22	100%	27	100%	49	سەرجه م

خشته یی ژماره (4) چەند جار بكارهینان و ریژه یا سەدی یا (کرده، شیوازی و پله) یین کرده یین هسته دربرینی

ل خواری دئ ههول دهین ب شیوهیهکی گشتی، ریژه یا سەدی بو جوړین (کرده، شیوازی و پله) یین کاریگه ریا کرده یین هسته دربرینی، د ئەقان چارتین خواریدا دیارکەین کا کیش ژ هه مییان پتر و کیش ژ هه مییان کیمتر هاتییه بکارهینان و هوکارین گه له ک بکارهینان و کیم بکارهینانان ئەوان دیارکەین.

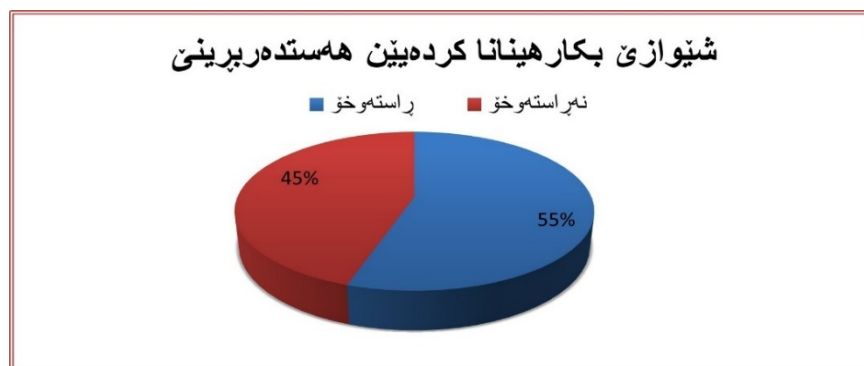

چارتی ژماره (1) جوړین کرده یین هسته دربرینی د گوتارا سەرۆک مه سعوود بارزانیدا

د ئەقی چارتیدا، بو مه دیاردییت کو سەرۆک بارزانی (49) کرده یین هسته دربرینی د گوتارا خودا بکارهینایه ب ئەقی شیوهی کو کرده یا (گازنده کرن) ی ژ هه می کرده یان پتر د ئەقی گوتاریدا بکارهینایه، ئەوژی (16) جارن و ریژه ئەوی یا سەدی دیته (32.66%)، هوکاری گه له ک بکارهینانا ئەقی کرده یین ئەوه، کو سەرۆک بارزانی د ئەقی گوتاریدا، گه له گ گازنده یان ژ حکومه تا عیراقتی دکەت و بو ئەوی نه دادپهروهری و زولمال هه ریما کوردستانی کری و ئەف گازنده کرنه، دهلیقه یین خو شتر لی دکەت و دیته پالده رکەن به یز کو خه لکی کوردستانی رازی بکەت و هانبدەت بچن سەر سن دو قین

دهنگانج و دهنگی ب ریفراډنۆم و سه‌ربخۆبوونا کوردستانجی بدن و ئەقەژێ ئارمانجا هه‌ره‌سه‌ره‌کییا گوتاریبێژییه. پاشی کرده‌یا (پیاه‌لداڤ) ئ ده‌یت کو (12) جارن هاتییه بکاره‌ینان و رێژه‌یا ئەوئ یا سه‌دی دبیته (24.49%)، پاشی کرده‌یا (سوپاسیکرن) ئ ده‌یت کو (10) جارن هاتییه بکاره‌ینان و رێژه‌یا سه‌دی یا ئەوئ دبیته (20.41%)، پاشی کرده‌یا (دیارکرن) پارزینه‌بوونئ) ده‌یت کو (4) جارن هاتییه بکاره‌ینان و رێژه‌یا سه‌دی یا ئەوئ دبیته (8.16%)، پاشی کرده‌یا (سلاڤکرن) ئ ده‌یت کو (3) جارن هاتییه بکاره‌ینان و رێژه‌یا سه‌دی یا ئەوئ دبیته (6.12%)، پاشی کرده‌ینن: (پیرۆزباهیکرن، شه‌مزارکرن، په‌سن و ب خیرهاڤن) ده‌یت کو (1) جار هاتییه بکاره‌ینان و رێژه‌یا سه‌دی یا ئەوان دبیته (2.04%) ئەگه‌ری کیم بکاره‌ینانا ئەقان کرده‌یان ل دویڤ جۆری گوتاری و مه‌ره‌ما گوتاریبێژی دمینیته کا چ جۆره‌ ده‌ربیرینان پتر یان کیمتر د گوتارا خودا بکاره‌ینیت. ل دوماه‌یی کرده‌یین: (سه‌ره‌خۆشی، شینیکرن، لیبوورینخواستن و خۆ ده‌ریخستن) ده‌ین، کو هیچ جاره‌کی بکاره‌ینا، له‌ورا رێژه‌یا ئەوان یا سه‌دی دبیته (0%). هوکارین بکاره‌ینانا ئەقان کرده‌یان ئەوژی بو ئەوئ چه‌ندئ دزڤریت، کو بابه‌تی گوتاری و مه‌ره‌ما گوتاریبێژی ئەوئ چه‌ندئ دخوازیت، کو چ جۆره‌ کرده‌یان د گوتارا خودا بکاره‌ینیت. ب واتایه‌کا دی کرده‌یا (سه‌ره‌خۆشیکرن) ئ نه‌هاتییه بکاره‌ینان، چونکی چ تشته‌ک نه‌هاتییه ژ ده‌ستدان یان چ مرن نه‌هاتییه پویدان، دیسان کرده‌یا (شینیکرن) ئ نه‌هاتییه بکاره‌ینان، چونکی ئەقە گوتاره‌کا که‌یفخۆشییه هیچ تشته‌کی نه‌خوش ب سه‌ری بارزانی نه‌هاتییه، داکو ده‌ربیرینی ژ خه‌م و په‌ژاره‌یا خۆ بکه‌ت. دیسان کرده‌یا (لیبوورینخواستن) ئ نه‌هاتییه بکاره‌ینان، چونکی هیچ تشته‌ک نینه، سه‌روک بارزانی لیبوورینی ژئ بخوازیت یان ده‌ربیرینی ژ لیبوورینخواستنا خۆ به‌رانبه‌ر تشته‌کی بکه‌ت. هه‌روه‌سا بارزانی کرده‌یا (خۆ ده‌ریخست) ئ بکاره‌ینا، چونکی (خۆ ده‌ریخستن) ژ لاین کومه‌لایه‌تیڤه، کرده‌یه‌کا نه‌رینییه و ئەڤ جۆری کرده‌یی پتر د ناخفتنا رۆژانه‌دا د ناڤه‌را هه‌ڤالاندا ده‌یته بکاره‌ینان. نه‌کو ژ لاین سه‌رکرده‌یه‌کی سیاسیه.

ده‌رباره‌ی شیوازی کرده‌یین هه‌سته‌ده‌ربیرینی، د خشته‌یین سه‌ریدا مه‌ ئاماژه ب چه‌ند جار بکاره‌ینانا هه‌ر کرده‌یه‌کی هه‌روه‌سا رێژه‌یا سه‌دی یا هه‌ر کرده‌یه‌کی یا کری، کا هه‌ر کرده‌یه‌ک د ناڤ کرده‌یین راسته‌وخۆدا چه‌ند جارن بکاره‌ینا و رێژه‌یا هه‌ر کرده‌یه‌کی یا سه‌دی دبیته چه‌ند. دیسان د هه‌مان خشته‌دا مه‌ دیارکرییه، کا هه‌ر کرده‌یه‌ک د ناڤ کرده‌یین نه‌راسته‌وخۆدا چه‌ند جارن بکاره‌ینا و رێژه‌یا هه‌ر کرده‌یه‌کی یا سه‌دی دبیته چه‌ند، به‌لئ ل خوارئ دی چارتی گشتی یی بکاره‌ینانا شیوازین راسته‌وخۆ و نه‌راسته‌وخۆ و رێژه‌یا ئەوان یا سه‌دی د سه‌رجه‌م گوتاریدا دیارکه‌ین:

چارتی ژماره (2)

شیوازی بکاره‌ینانا کرده‌یین هه‌سته‌ده‌ربیرینی

ب شیوه‌یه‌کی گشتی ژ سه‌رجه‌می ئەوان کرده‌یین د ناڤا ئەڤی گوتاریدا هاتییه بکاره‌ینان، سه‌روک بارزانی پتر شیوازی راسته‌وخۆ یی بکاره‌ینای ئەوژی (27) جارن، کو رێژه‌یا ئەوئ یا سه‌دی دبیته (55%)، هوکارئ گه‌له‌ک بکاره‌ینانا ئەڤی شیوازی ئەوه، چونکی بارزانی کرده‌یین: (سوپاسیکرن، پیاه‌لداڤ و سلاڤکرن) پتر ژ کرده‌یین دیتر ب راسته‌وخۆیی بکاره‌ینا، دیسان پتریا جارن شیوازی ده‌ربیرینا ئەقان کرده‌یان راسته‌وخۆیه له‌ورا بارزانی ئەڤ کرده‌یه ب راسته‌وخۆیی ده‌ربیرینه.

ههروهسا شیوازی نهراستهوخو د ئهقی گوتاریدا (22) جارن، کو ریژهیا ئهوی یا سهدی دبیته (45%) هوکاری بکارهینانا ئهقی شیوازی ئهوه، کو سهروک بارزانی د ئهقی گوتاریدا د ناف کردهیین نهراستهوخودا، کردهیا (گازندهکرن) ئ ژ ههمی کردهیان پتر بکارهینایه و گازندهکرن بخوژی پتریا جارن، کردهیهکا نه رینییه، لهورا بارزانی نهقیایه ئهقی جوژی کردهیین ب راستهوخویی ببیژیت، ههچهنده کردهیین دیتر ژی ب نهراستهوخویی هاتینه بکارهینان، ئهوژی ل دویف سروسشتی گوتاری و مهبهستا گوتاریژی دمینیت کا ب چ شیوه دهبربیریت.

دهبارهی پلهیین کردهیا ههستدهبرینی و راددی کاریگرییا ئهوی، د خشتهیین سهریدا مه ئاماژه ب چهند جار بکارهینانا هه پلهیهکی و ریژهیا سهدی یا هه ئیک ژ ئهوان یا کری، کا هه کردهیهک چهند جارن ب (گهلهک باش، باش و نهباش) هاتییه بکارهینان و ریژهیا ئهوان یا سهدی دبیته چهند، بهلی د ئهقی چارتی خواریدا دی ب شیوهیهکی گشتی چهند جار بکارهینانا ئهوان و ریژهیا ئهوان یا سهدی د سهرجهم گوتاریدا دیارکهین:

چارتی ژماره (3) پلهیین کردهیا ههستدهبرینی

ئهف کردهیین ههستدهبرینی، ئهوین ژلاین سهروک بارزایه بو جهماوهری پاریزگهها دهوکی و ریا گشتی هاتینه دهبرین، هه چ جوړه کردهیهک بیت و ب چ شیوازی و پلهیا کاریگرییه هاتییه دهبرین، د بهرژهوهندییا خهلی کوردستانیدا هاتییه گوتن، لهورا سهروک بارزانی د دهمی دهبرینا ئهقان کردهیاندا بو گههاندنا پهیاما خو و دیارکرنا راددی کاریگرییا پهیاما خو، ههولدايه ب ئهقی شیوهی دهبریریت ئهوژی پلهیا (باش) ژ ههمییا پلهیان پتر د ئاخفتنا خو بکارهینانیه کو (31) جارن و ریژا سهدی یا ئهوی دبیته (63%) و پاشی پلهیا (گهلهک باش) دهیت کو (18) جارن هاتییه بکارهینان و ریژهیا سهدی یا ئهوی دبیته (37%)، هوکاری بکارهینانا ئهقان پلهیین کردهیا ههستدهبرینی بو ئهوی چهندی دزقریت، کو بارزانی وهکو سهروکی هه ریمهکی دقیت هیژا کاریگرییا پهیاما ئهوی یا ب هیز بیت و بشیت کاریگریی ل کهسی بهرانبهر بکهت و ئهوان رازی بکهت یان هان بدهت یان پیزی ل ئهوان بگریت... هتد، لهورا بارزانی ئهف پلهیه ب (باش، گهلهک باش) د گوتارا خو بکارهینانیه. پلهیا (نهباش)، هیچ جارهکی نه هاتییه بکارهینان و ریژهیا ئهوی یا سهدی دبیته (0%)، هوکاری ئهقی چهندیژی ئهوه کو بارزانی نهقیایه ههستی خو ب (نهباشی) یانژی ب خرابی بهرانبهر جهماوهری و ریا گشتی دهبریریت، کو ئهقهژی هیژا کاریگرییا گوتارا ئهوی دیاردکهت کو گوتارهکا سهرکهفتی بوویه د گههاندنا پهیاما خو.

ئه انجام

مه رهما هه ره سه ره کی ژ ئه انجامدانا ئهقی فه کو لینی ئه وه، داکو ئه م بگه هینه ئهقان ئه انجامین ل خو ری دیار:

1- د گوتارا سه روک بارزانيدا، كردهيا "گازنده كرنى" ب رېژه په كا بلند، كو دبته (32.66%) هاتيه بكارهينان، مه رما سه ره كى ژ بكارهينانا نه فى جوړى، دياركرنا نه داپه روه رى و زولم و زورداريا حكومه تا عيراقيه و نه ف گازنده كرنه، ده ليقه يى خو شتر ليدكه ت و دبته پالده ركى به يز كو خه لكى كوردستانى رازى بكه ت و هانده ت بچن سه ر سنديقين دهنگدانى و دهنگى ب ريفراندى و سه ربخوبونا كوردستانى بدن و نه قه ژى نارمانجا هره سه ره كيا گوتاربيژيه. ل همبه ردا، كرده يين وهك "سه ره خو شيكرن، شينيكرن، ليبورينخواستن و خوده ريخستن" ب ته مامى نه هاتيه بكارهينان، كو رېژه يا نه وان دبته (0%). هوكارى نه فى چهندى نه وه كو نافه روک و نارمانجا گوتارى بو په يامه كا به يز و كه يفخوشى بو، ل گه ل نه فان جوړه كرده يين هه سته ربرينى نه دگونجا، له ورا نه ف كرده يه نه هاتيه بكارهينان. هه لبرارتنا هوير يا كرده يان ستراتيجيه ته كا نارمانجدار بوو بو گه هاندنا په يامى و كارى گه ريكرن ل سه ر جه ماوه رى.

2- د گوتاريدا، كرده يين ناخفتنى ل دويف رېژه يا بكارهينان ب فى شيوه ي هاتيه ريزكرن: ل سه رى ليستى، كرده يا "گازنده كرنى" ب (16) جارن و ب رېژه يا (32.66%) ده يت. دويفا، "پياهه لدان" ب (12) جارن ب رېژه يا (24.49%) و "سو پاسيكرن" ب (10) جارن ب رېژه يا (20.41%) ده ين. پاشى كرده يين "دياركرنا رازينه بوونى" ب (4) جارن ب رېژه يا (8.16%) و "سلا فكرن" ب (3) جارن ب رېژه يا (6.12%) ده ين. هه روه سا، كرده يين "پيرو زباهيكرن، شه مزاركرن، په سن و ب خيره اتن" هه ر ئيك ب تنى جاره كى هاتيه بكارهينان ب رېژه يا (2.4%). ل دوماه يى، كرده يين "سه ره خو شى، شينيكرن، ليبورينخواستن و خو ده ريخستن" چ جارن نه هاتيه بكارهينان و رېژه يا نه وان (0%) بوويه.

3- د نه فى قه كولينيدا ديار دبته، كو د گوتارا سه روک بارزانيدا، هه ردو و شيوه يين راس ته وخو و نه راس ته وخو هاتيه بكارهينان، به لى شيوه ي راس ته وخو ب رېژه يا (55%) پتر ده يته ديتن. هوكارى زنده تر بكارهينانا نه فى شيوه ي بو نه وى چهندى دزقريت، كو گوتاربيژ ب مه رهم كرده يين نه رينى يين وهك "سو پاسيكرن، پياهه لدان و سلا فكرن" ب شيوه يه كى راس ته قينه ده ربرينه، دكو كارى گه ريه كا به يز تر و راس ته وخو تر ل سه ر وه رگى هه يت. ل همبه ردا، شيوه ي نه راس ته وخو ب رېژه يا (45%) هاتيه بكارهينان و ب تايه تى كرده يا "گازنده كرنى" ب نه راس ته وخو يى هاتيه ده ربرين. بارزانى نه ف كرده يا نه رينى ب شيوه يه كى نه راس ته وخو ده ربرى، دا كو تونديا په يامى كيم بكه ت و ب ريه كا ديپلوماسيتر گازنده يين خو بگه هينيت.

4- بارزانى د گوتارا خودا ب شيوه يه كى سه ره كى پشت ب پله يين به يز و نه رينى يين ده ربرينى گرديا، دكو كارى گه ريبا په ياما خو زنده تر بكه ت. پله يا "باش" ب رېژه كا زور يا به رچا ف كو دبته (63%) هاتيه بكارهينان و ديفا پله يا "گه له ك باش" ب رېژه يا (37%) ده يت. هوكارى نه فى چهندى بو نه وى چهندى دزقريت كو گوتاربيژ، وه كو سه روكه ك، ب مه رهم هه ول دايه په ياما خو ب هيزه كا كارى گه ر بگه هينيت. نارمانجا وى نه و بوو كو بشيت ب باشترين شيوه كارى گه رين ل سه ر هه ستى جه ماوه رى بكه ت، وان رازى بكه ت و ريزگرتن و پشته قانينا خو بو وان ديار بكه ت. ل به رانبه ردا، گرنه به يته دياركرن كو پله يا "نه باش" ب هيج شيوه يه كى د گوتاريدا نه هاتيه بكارهينان و رېژه يا نه وى (0%) بوويه. نه قه ژى ديار بكه ت كو ستراتيجيه تا گوتاربيژى ل سه ر بنه مايى دووركه قتن ژ هه ر ده ربرينه كا نه رينى بوويه كو دبته نه گه رى لاوازكرنا په يامى يان دلگرانكرنا جه ماوه رى. نه ف چهنده هيزا گوتارى و سه ركه قتن نه وى د گه هاندنا په يامه كا نه رينيدا نيشان دده ت.

په راويز:

- 1- بۆ زانیاریین زیدەتر ل سەر ئەفی زارافی تەماشەیی ئەفی لینکی بکە:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/expressive>
- 2- بۆ ئەفی زارافی د زمانی کوردیدا ھندەک ژ نقیسەرا زارافی (کردهی گوزارهیی، ئاشکراکان، ھەستدەرپرین و دەرپرینا ھەستان، دەرپرینەکان) بکارھینایە، بەلی پتربیا نقیسەران بۆ ئەفی کردەیی، زارافی ھەستدەرپرین بکارھینن.
- 3- دیسان ل دەف زماننن عەرەب زارافی (البوحیة، افعال السلوک أو التعبیریات، التصریحات) ھاتینە بکارھینان، بەلی د زمانی عەرەبیدا پتربیا نقیسەران زارافی (التعبیریة) بکارھینایە.
- 4- بۆ بەرێخودانا گوتارا سەرۆک مەسعود بارزانی ئەفان بارکودین ل خواری ب پتربیا موبایل سکان بکە.

ب - بارکودی بەرێخودانا پارچە نقیسینا گوتاری:

أ - بارکودی بەرێخودانا فیدیویا گوتاری:

لیستا ژیدەران

أ- ژیدەر ب زمانی کوردی:

- دزەیی، عەبدولواحد مشیر (2009)، کاریگەری دەروونی لە بواری راگەیانندا، لیکۆلینە وەبەکی سیمانتیکی و پراگماتیکی، چاپی یەکەم، ھەولێر.
- دزەیی، عەبدولواحد مشیر (2015)، زمان و کەسایەتی، چاپی یەکەم، ناوەندی ئاوێر بۆ چاپ و بلاوکردنەو، ھەولێر.
- دزەیی، عەبدولواحد مشیر (2021)، پراگماتیک و شروفاکردنی سیاسی، چاپی یەکەم، دەزگای ئاوێر بۆ چاپ و بلاوکردنەو، ھەولێر.
- دزەیی، عەبدولواحد مشیر و سلێفانەیی، شیرزاد سەبری (2025)، زمانەوانی سیاسی، چاپی دووھەم، دەزگای ئاوێر بۆ چاپ و بلاوکردنەو، ھەولێر.
- رەسول، عەبدوللا حوسین (2023)، شیکردنەوێ گوتار، چاپخانەیی زانکۆی سەلاحەددین، ھەولێر.
- عصاف، هیوا احمد (2022)، بنەمای پراگماتیکی لە زمانی راگەیاندا کوردیدا، نامەیی دکتورا، کۆلیژی زمان، زانکۆی سەلاحەددین، ھەولێر.
- عەلی، جەمال جەلال و عەلی، بەدرخان سولیمان (2022)، لیکەوتە و کردەیی ئاخوان لە زمانی چاوپێکەوتنی تەلەفزیووندا (بەرنامەیی لەگەڵ رەنج) بە نمونە، گوواری زانکۆ بۆ زانستە مرقایەتیەکان، بەرگی: (26)، ژمارە: (5)، بپ: 238 - 260.
- عەلی، شیرزاد سەبری (2013)، رازیکرن د گوتارا رامیاریدا، (فەکۆلینەکا پراگماتیکیە)، چاپا ئیکتی، چاپخانا پارێزگەھا دھوکی، دھوک.
- عەلی، شیرزاد سەبری (2021)، سلاکرن د ئاخننا خەلکی دھوکیا دھوکیا، گوواری زانکۆ بۆ زانستە مرقایەتیەکان، بەرگی: (25)، ژمارە: (2)، بپ: 110 - 134.
- عەلی، شیرزاد سەبری (2023)، تیورا کریارین ئاخنن، چاپا ئیکتی، پەرتوکخانا گازی بۆ بەلاکرنی، دھوک.
- عەلی، شیرزاد سەبری، عوسمان ئەیاد فەیزوللا (2025)، چەند بەرپەرەک ژ کریارین ئافەرینلیکرن و سوپاسیکرن، پیروژباھیکرن، چاپا ئیکتی، چاپخانا گازی بۆ چاپ و بەلاکرنی، دھوک.
- عمر، شاوەرۆ عباس (2022)، ھیزی راکیشان لە کردەیی ئاخواندا، لیکۆلینە وەبەکی زمانەوانی کومەلایەتیە، نامەیی ماستەر، کۆلیجی پەرورەدی بنەرەتی، زانکۆی سلیمانی، سلیمانی.
- محمد، ژیان عبدالله (2014)، واتای رستە و رۆلی لە کردەیی پەیوەندیکردندا، نامەیی ماستەر، کۆلیژی پەرورەدی، زانکۆی سەلاحەددین، ھەولێر.
- محی الدین، غازی حسن (2016)، گوتاری سیاسی دەسەلات ئۆپوزسیۆن لە ھەریمی کوردستاندا شیکردنەوێ پراگماتیکی، نامەیی ماستەر، فاکەلتی ئاداب، زانکۆی سوران، سوران.
- مەعرف، بەکر عمر عەلی (2000)، میتافور لە پەوانگەیی زمانییەو، نامەیی دکتورا، کۆلیژی زمان، زانکۆی سلیمانی، سلیمانی.

ب- ژیدەر ب زمانی عەرهبی:

- الطبطبائي، طالب سيد هاشم (1994)، نظرية افعال الكلامية بين الفلسفة اللغة المعاصرين والبلاغيين العرب، مطبوعات جامعة الكويت، الكويت.
- بصل، محمد سماعيل و سعيد، فراس خليل (2016)، بلاغه الفعل الكلامي في الخطاب السياسي، (خطاب الأعلام السياسي المقاوم بين عام 2006 - 2011م نموذجا)، مجلة جامعة تشرين للبحوث والدراسات العلمية، سلسلة الاداب والعلوم الإنسانية، المجلد: (38)، العدد: (5)، صص: 563- 577.
- سيرل، جون (2011)، العقل واللغة والمجتمع الفلسفة في العالم الواقعي، ترجمة: إسماعيل، صلاح، الطبعة الأولى، المركز القومي للترجمة، القاهرة.
- شارودو، باتريك و منغونو دومينيك (2008)، معجم تحليل الخطاب، ترجمة: المهيري، عبدالقادر و صمود، حمادي، دار سيناترا، تونس.
- محمد، ميادة حمود عثمان (2021)، أفعال الكلام التعبيرية في القرآن الكريم، سور الحواميم أنموذجا، المجلة العلوم التربوية والدراسات الإنسانية، المجلد: (7)، العدد: (17)، صص: 84 - 108.

پ- ژیدەر ب زمانی فارسی:

- محمدی، مجید و سرخی، رحیم (1398)، واکاوی کنش عاطفی در داستان های قرآنی با تأکید بر نظریه کنش منظور سیرل، مطالعات قرآنی و فرهنگ علوم اسلامی، پژوهشگاه انسانی و مطالعات فرهنگی فصل نامه علمی- پژوهشی، سال سوم، شماره چهارم، زمستان. صص: 115-131.

ت- ژیدەر ب زمانی ئینگلیزی:

- Agha, R. M. Q. (2005). Expressive Speech Acts in English News Reports with Reference to Their Realizations in Arabic. PhD Thesis, the Council of the College of Arts, University of Mosul.
- Al-Shehre, A. (2004). Estiratijiyat Al-Khitaab – Muqaaraba Lughawiyya Tadawliyya. 1st ed. Dar Al-Kitaab Al-Jadiid.
- Bernan, M. (2008). Condolence Books: Language and Meaning in the Mourning for Hillsborough and Diana. Death Studies, Vol. 32, No. 4, pp. 326- 351. <https://doi.org/10.1080/07481180801974729>
- Clark, H. (1996). Using Language. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dontcheva-Navratilova, O. (2005) 'Politeness strategies in institutional speech acts' ResearchGate. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/242715490>
- Fitriyah, T., Nashoih, K. A., Fajar, Q., Barkah, S. M. H. (2022). Expressive Speech Act in Comments on Instagram BBC Arabic. Jurnal Al Bayan: Jurnal Jurusan Pendidikan Bahasa Arab, VOL.14, No.2, pp. 324-344. DOI: 10.24042/albayan.v14i2.12127
- Guiraud, N., et al. (2011) 'The face of emotions: a logical formalization of expressive speech acts'. Presented at the 10th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2011), Taipei, Taiwan, May 2-6, 2011. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/221456289>
- Hambali, A. J. (2021). The analysis of expressive speech acts in the comments section on One Direction's YouTube channel (Sarjana Pendidikan (S.Pd) Degree). Faculty State Institute for Islamic Studies (IAIN) Salatiga.
- Kaburise, P. K. (2005). Speech act theory and communication: A UNIVEN study (D.Litt. Thesis, English). Faculty of Humanities, University of Pretoria.
- Kenzhekanova, K. K. (2015). Linguistic Features of Political.
- Kiparsky, P., & Kiparsky, C. (1971). Fact. In D. D. Steinberg & L. A. Jacobovits (Eds.), Semantics: An interdisciplinary reader in philosophy, linguistics and psychology (pp. 345-369). Cambridge: Cambridge University Press.
- Levinson, S. (1983). Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nurhidayah, V. A. (2013). An Analysis of Translation Techniques and Quality in Terms of Accuracy, Acceptability and Readability of PI's Expressive Speech Act in the Film of PI. PRASASTI: Journal of Linguistics, Vol. 2, NO. 02, PP. 67-79.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary (2005) 7th edn. Oxford: Oxford University Press.
- Searle, J.R. (1969). Speech acts: An essay in the philosophy of language. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (1976). Classification of illocutionary acts. Language in Society, Vol. 5, No. 1, pp. 1-23.
- Searle, J. R. (1979). Expression and meaning. Cambridge: Cambridge. University Press.
- Searle, J. R. & Vanderveken D. (1985). Foundations of illocutionary logic. Cambridge: Cambridge University Press.
- Selsibilla, S., Novitri, N. & Erni, E. (2022) Analyzing Expressive Speech Acts of the Main Character in the Joker Movie. Journal PAJAR (Pendidikan dan Pengajaran). Vol. 6, No 1, pp. 60-67.
- Vanderveken, D. (1990). Meaning and speech acts: Vol. I: Principles of language use. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vanderveken, D. (1994). Principles of Speech Act Theory, Montreal Publication de Group de Recherché en Epistemologies, Cambridge, University de Quebec a Montreal, pp. 3-88.
- Vanderveken, D. and Kubo, S. (eds.) (2002) Essays in Speech Act Theory. (Pragmatics & Beyond New Series, v. 77). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.

أفعال الكلام التعبيرية في الخطاب: "خطاب الرئيس بارزاني حول الاستفتاء نموذجاً"

سليمان اسماعيل رجب

قسم اللغة الكردية، كلية اللغات، جامعة دهوك، دهوك- إقليم كردستان/العراق

Sulaiman.rajab@uod.ac

سليمان هشيار محمد

قسم اللغة الكردية، كلية اللغات، جامعة دهوك، دهوك- إقليم كردستان/العراق

Sulaiman.mohammed@uod.ac

المخلص

تعد أفعال الكلام التعبيرية فئة جوهرية من أفعال الكلام التي تكشف عن الحالة النفسية للمتكلم. وتؤدي هذه الأفعال دوراً محورياً في إيصال رسالة المتكلم، إذ تعكس العواطف والمواقف تجاه مختلف الأوضاع والأحداث والأشخاص. تركز هذه الدراسة على أفعال الكلام التعبيرية بوصفها أداة تواصلية رئيسية، وتبرز أهميتها بشكل خاص في الخطاب السياسي خلال اللحظات الحرجة والحاسمة. ففي مثل هذه السياقات، يوظف القادة السياسيون الأفعال التعبيرية لإظهار مشاعرهم، وحشد الدعم الجماهيري، وإضفاء الشرعية على أفعالهم ومواقفهم. وعليه، فإن أفعال الكلام التعبيرية تعمل على استثارة استجابات عاطفية لدى الجمهور. تهدف هذه الدراسة إلى الكشف عن الكيفية التي عبر بها الرئيس مسعود بارزاني عن حالته النفسية في خطابه الذي القاه بمناسبة استفتاء استقلال كردستان. كما تسعى إلى استجلاء وظائف هذه الأفعال التعبيرية؛ أي الأسباب الكامنة وراء استخدامها، ومدى تأثيرها في الجمهور. وقد اعتمد البحث على نموذج (سيرل وفاندرفيكن) لتحليل أفعال الكلام، متبعاً في ذلك المنهج الوصفي الكيفي. وقد جمعت بيانات الدراسة من الخطاب الذي القاه الرئيس بارزاني في محافظة دهوك بشأن الاستفتاء. وأظهرت النتائج تحديد (49) مثالا لأفعال الكلام التعبيرية في الخطاب المذكور. وقد تنوعت وظائف هذه الأفعال، حيث كان التذمر (الشكوى) و(المدح) والتعبير عن الامتنان (الشكر) هي الأكثر شيوعاً واستخداماً. وقد قدم معظم هذه الأفعال بصورة مباشرة وفعالة، مما يعكس المقاصد الاستراتيجية للمتكلم والأهداف البلاغية الكامنة وراء الخطاب. ويؤكد هذا البحث أهمية التحليل التداولي في الخطاب السياسي من أجل فهم أعمق لمقاصد المتكلم ورسائله الموجهة.

الكلمات المفتاحية: أفعال الكلام التعبيرية، مستويات وطرق التعبير، الخطاب السياسي، الاستفتاء، مسعود بارزاني.

Expressive Speech Acts in Discourse: "President Barzani's Speech on the Referendum as a Case Study"

Sulaiman Hishyar Mohammed

Department of Kurdish Language, College of Languages, University of Duhok, Duhok-Kurdistan Region/Iraq

Sulaiman.mohammed@uod.ac

Sulaiman Ismail Rajab

Department of Kurdish Language, College of Languages, University of Duhok, Duhok-Kurdistan Region/Iraq

Sulaiman.rajab@uod.ac

Abstract

Expressive speech acts are an essential category of speech acts that reveal the psychological state of the speaker. These acts play a crucial role in conveying the speaker's message, as they reflect emotions and attitudes toward situations, events, and people. This study focuses on expressive speech acts as a key communicative tool, especially significant in political discourse during critical and decisive moments. In such contexts, political leaders use expressive acts to display their emotions, gain public support, and legitimize their actions and positions. Therefore, expressive speech acts serve to evoke emotional responses from the audience. The aim of this study is to identify how President Masoud Barzani expressed his psychological state in his speech during the Kurdistan independence referendum. It also investigates the functions of these expressive acts-why he used them and how he influenced the audience. The research adopts (Searle and Vanderveken's) model of speech acts and employs a qualitative descriptive method. Data were collected from Barzani's referendum speech delivered in Duhok Governorate. The findings indicate that 49 instances of expressive speech acts were identified in the speech. These acts varied in function, with complaining, praising, and thanking being the most frequently used. Most of these acts were delivered directly and effectively, reflecting the speaker's strategic intent and the rhetorical goals behind the speech. This research underscores the importance of pragmatic analysis in political discourse to better understand the speaker's objectives and intended messages.

Keywords: expressive speech act, level and ways of expression, political discourse, referendum, Masoud Barzani.